

ONTWERP OMGEVINGSVERGUNNING

voor: Windpark N33, deelpark Eekerpolder

activiteiten:

- het oprichten en in werking hebben van een inrichting (artikel 2.1, lid 1, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, hierna te noemen Wabo);
- het bouwen van een bouwwerk (art. 2.1, lid 1, onder a, van de Wabo);
- gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een voorbereidingsbesluit (art. 2.1 lid 1, onder c, van de Wabo);
- werk of werkzaamheden uitvoeren in gevallen waarin dit in een voorbereidingsbesluit is bepaald (art. 2.1, lid 1, onder b, van de Wabo);
- werk of werkzaamheden uitvoeren in gevallen waarin dit in een rijksinpassingsplan is bepaald (art. 2.1, lid 1, onder b, van de Wabo).

ONTWERPBESLUIT OMGEVINGSVERGUNNING	3
1	BESLUIT OMGEVINGSVERGUNNING .....
1.1	Onderwerp.....
1.2	Besluit.....
1.3	Ondertekening.....
OVERWEGINGEN ALGEMEEN	6
2	PROCEDURELE ASPECTEN .....
2.1	Aanvraag .....
2.2	Projectbeschrijving.....
2.3	Bevoegd gezag en vergunningplicht .....
2.4	Volledigheid van de aanvraag.....
2.5	Procedure (uitgebreid) en zienswijzen .....
2.6	Verklaring van geen bedenkingen gemeenteraad .....
3	SAMENHANG MET OVERIGE WET- EN REGELGEVING.....
3.1	Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet.....
3.2	Activiteitenbesluit .....
3.3	Waterwet.....
3.4	Milieueffectrapportage .....
4	INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN .....
4.1	bouwen van een bouwwerk (art. 2.1 lid 1 onder a) .....
4.2	Oprichten en in werking hebben van een inrichting .....
4.2.1	Inleiding .....
4.2.2	Toetsing oprichten en in werking hebben .....
4.2.3	Beste beschikbare technieken.....
4.2.4	Ligging van de locatie.....
4.2.5	Bestaande toestand van het milieu.....
4.2.6	IPPC-installatie .....
4.2.7	Afvalstoffen.....
4.2.8	Afvalwater .....
4.2.9	Bodem.....
4.2.10	Geluid .....
4.2.11	Slagschaduw .....
4.2.12	Energie, grondstoffen en water.....
4.2.13	Externe veiligheid .....
4.2.14	Brandveiligheid.....
4.2.15	Lucht & Geur & Fijn Stof .....
4.2.16	Licht(hinder) .....
4.3	Gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een voorbereidingsbesluit .....
4.4	Uitvoeren van een werk of van werkzaamheden in gevallen waarin dat bij een voorbereidingsbesluit is bepaald .....
4.5	Uitvoeren van een werk of van werkzaamheden in gevallen waarin dat bij een rijksinpassingsplan is bepaald.....
5	OVERIGE ASPECTEN .....
5.1	Bedrijfsbeëindiging.....
5.2	Ongewone voorvallen .....
5.3	Overige regels .....
5.4	Toekomstige ontwikkelingen .....
6	CONCLUSIE.....
7	VOORSCHRIFTEN .....
7.1	Voorschriften Oprichten en in werking hebben van een inrichting .....
7.1.1	ALGEMEEN .....
7.1.2	AFVALSTOFFEN.....
7.2	Voorschriften Bouwen van een bouwwerk .....

ONTWERPBESLUIT OMGEVINGSVERGUNNING

1 BESLUIT OMGEVINGSVERGUNNING

1.1 Onderwerp

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Menterwolde heeft op 17 februari 2016 een aanvraag om een omgevingsvergunning ontvangen voor het oprichten en in werking hebben van Windpark N33, deelpark Eekerpolder (hierna ook aangeduid met 'het Windpark' of 'de inrichting'). De aanvraag is geregistreerd onder OLO nummer 2130789.

De aanvraag is ingediend als onderdeel van een Windpark bestaande uit 35 windturbines in de gemeenten Menterwolde, Veendam en Oldambt.

De aanvraag is ingediend door Pondera Consult B.V., namens RWE Innogy Windpower Netherlands B.V, Willemsplein 4, 5211 AK 's-Hertogenbosch.

Het Windpark bestaat uit 15 windturbines, 15 kraanopstelplaatsen, 1 transformatorstation, (waarvan een schakelstation en een onderhoudsgebouw onderdeel uitmaken) met parkeergelegenheid.

De kadastrale gegevens van de 15 windturbines zijn vermeld in de bij de aanvraag behorende bijlage Deel 1 - bijlage 1, in par. 2.2 in tabel nr. 2.1. Deze tabel is hieronder ook weergegeven.

Windturbinennummer	Coördinaat X	Coördinaat Y	Kadastraal perceel
4	256972,1	576935,1	SDA00I 00729
5	257500,5	577081,6	SDA00I 00545
6	257956,7	577208,1	SDA00I 00004
8	256510,0	576309,4	MDN02F 00010
9	257110,3	576444,1	MDN02F 00014
10	257679,4	576582,1	MDN02F 00014
11	258163,0	576698,1	SDA00I 00013
14	257897,5	576028,7	MDN02F 00045
15	258409,5	576111,0	MDN02F 00045
19	257415,9	575359,0	MDN02F 00039
20	258090,8	575467,7	MDN02F 00047
21	258627,2	575553,6	MDN02F 00080
25	257558,9	574850,6	MDN02F 00072
26	258275,7	574966,6	MDN02F 00244
27	258829,4	575051,2	MDN02F 00081

De aanvrager vraagt toestemming voor het volgende:

- Het oprichten en in werking hebben van een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, lid 1, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna te noemen Wabo);
- het bouwen van een bouwwerk (art. 2.1, lid 1, onder a, van de Wabo);
- gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een voorbereidingsbesluit (art. 2.1 lid 1, onder c, van de Wabo)

- werk of werkzaamheden uitvoeren in gevallen waarin dit in een voorbereidingsbesluit is bepaald (art. 2.1, lid 1, onder b, van de Wabo).
- werk of werkzaamheden uitvoeren in gevallen waarin dit in een rijksinpassingsplan is bepaald (art. 2.1, lid 1, onder b, van de Wabo).

1.2 *Besluit*

Burgemeester en wethouders zijn voornemens, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze vergunning en gelet op artikel 2.1 van de Wabo, te besluiten:

- I de omgevingsvergunning te verlenen voor de volgende activiteiten:
- het oprichten van een inrichting en het in werking hebben van een inrichting (artikel 2.1, lid 1, onder e, Wabo).
  - het bouwen van een bouwwerk (art. 2.1, lid 1, onder a, Wabo);
  - gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een voorbereidingsbesluit (art. 2.1, lid 1, onder c, Wabo)
  - werk of werkzaamheden uitvoeren in gevallen waarin dit in een voorbereidingsbesluit is bepaald (art. 2.1, lid 1, onder b, Wabo).
  - werk of werkzaamheden uitvoeren in gevallen waarin dit in een rijksinpassingsplan is bepaald (art. 2.1, lid 1, onder b, Wabo).

- II dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van deze vergunning:

Aanvraagformulier olonr. 2130789;
 Bijlage 1 Toelichting op de aanvraag (onderhavig document)
 Bijlage 2 Machtigingsformulier RIWN B.V.
 Bijlage 3 Uittreksel Kamer van Koophandel RIWN B.V.
 Bijlage 4a nieuw - overzicht WP N33_pdf,
 Bijlage 4b - Park lay-out,
 Bijlage 4c - Detailtek WT20 en WT26_pdf,
 Bijlage 4c Detailtekeningen Windpark Eekerpolder
 Bijlage 4d Inrichtingsgrens Windpark Eekerpolder
 Bijlage 4e Aanzichten windturbine en gondel
 Bijlage 5a Onderzoeken akoestiek en slagschaduw
 Bijlage 5b Akoestiek onderzoek transformatorstation
 Bijlage 6a Bureauonderzoek archeologie
 Bijlage 6b Verkennend booronderzoek turbinelocaties
 Bijlage 6c Verkennend en karterend onderzoek turbinelocaties
 Bijlage 7 Vooronderzoek bodem
 Bijlage 8a Onderzoek externe veiligheid (MER)
 Bijlage 8b Risicoanalyse hoogspanning (MER)
 Bijlage 8c Onderzoek externe veiligheid VKA (MER)
 Bijlage 8d Analyse Windpark N33 en aardbevingen
 Bijlage 9a Milieueffectrapport (MER) Windpark N33
 Bijlage 9b Milieueffectrapport (MER) Windpark N33 - Bijlagen
 Bijlage 9c MER Aanvulling WP N33,
 Bijlage 10A Technische specificaties Siemens SWT 3.2 – 113 – Ashoogte 115m
 Bijlage 10B Technische specificaties Vestas V126 – Ashoogte 137m
 Bijlage 10C Palenplan fundering Vestas V112 - 119m
 Bijlage 10d voorbeeldturbine Enercon E11,

Bijlage 10e voorbeeldturbine E126, Bijlage
Bijlage 11 Ontvangstbevestigingen NB en FF-wet
Bijlage 12 Voorbeeldsonderingen omgeving
Bijlage 13a nieuw - transformatorstation
Bijlage 13b Principetekening slibafscheider trafostation
Bijlage 13c - Onderhoudsgebouw trafo
Bijlage 13d - Voorbeeldfoto onderhoudsgebouw
Bijlage 13e, 13e(2) en 13e(3)-Voorbeeldfoto Trafostation
Bijlage 14 - aanvraag aanlegvergunning
Bijlage 15a Aanvulling Waterwet
Bijlage 15b details olieafscheider
Bijlage 16-aanvraag formulier nr. 2408257 Voorbereidingsbesl.,
Bijlage 17 nota beperking turbinekeuze d.d. 08-07-2016 projectnr. 709016 WP
Eekerpolder.

- III aan deze vergunning voorschriften te verbinden. Voor zover de vergunningaanvraag niet in overeenstemming is met de gestelde voorschriften, zijn de voorschriften bepalend.
- IV Deze vergunning heeft een geldigheidsduur voor onbepaalde tijd.

1.3 Ondertekening

Muntendam, ... 2016

Namens burgemeester en wethouders van de gemeente Menterwolde,
.....

Dit document is nog geen definitief besluit en is daarom niet ondertekend.

De heer H.K.A. Koops

Teamleider Vergunningverlening Omgevingsdienst Groningen

OVERWEGINGEN ALGEMEEN

2 PROCEDURELE ASPECTEN

2.1 Aanvraag

Op 17 februari 2016 hebben wij een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) ontvangen voor het oprichten en in werking hebben van 15 windturbines voor de productie van elektrische energie. Het betreft een verzoek van Pondera Consult B.V., namens RWE Innogy Windpower Netherlands B.V., Willemsplein 4, 5211 AK 's-Hertogenbosch.

De aanvraag is op 4 juli 2016 en 8 juli 2016 aangevuld.

2.2 Projectbeschrijving

De aanvraag betreft de realisatie van 15 windturbines passende binnen een gegeven bandbreedte.

Er wordt daartoe in de aanvraag een bandbreedte gegeven van onder andere de maximale en de minimale turbineafmetingen voor wat betreft de ashoogte, mastvoet, rotordiameter en tiphoogte.

Een selectie van het definitief te realiseren windturbinetype vindt later plaats op basis van vergunde bandbreedte. Het opgesteld vermogen volgt uit deze keuze en wordt thans, per turbine voorzien tussen de 3 MW en 5 MW.

In de bij de aanvraag behorende bijlage 1, in par. 3.4.1 tabel nr. 3.1 zijn de bandbreedtes vermeld voor de minimale en maximale ashoogte, voor de minimale en maximale rotordiameter, voor de minimale en maximale afmetingen van de mastvoet en voor de minimale en maximale tiphoogte van de windturbine. Zie hiervoor ook de onderstaande tabel.

Eigenschap	Met bandbreedte	
	Minimaal	Maximaal
Ashoogte (boven maaiveld)	115 meter	140 meter
Afmeting mastvoet (diameter)	3 meter	19 meter
Rotordiameter	110 meter	130 meter
Tiphoogte (ashoogte + halve rotordiameter, boven maaiveld)	170 meter	200 meter

In de aanvraag in bijlage 17 is aangegeven dat alle turbines in het Windpark Eekerpolder van hetzelfde type zullen zijn. De keuze van het turbinetype zal tevens worden afgestemd met de initiatiefnemers van het naastliggende Windpark deelpark Vermeer Noord B.V., zodanig dat het te plaatsen turbinetype voor beide Windparken gelijk zal zijn.

2.3 Bevoegd gezag en vergunningplicht

Gelet op de projectbeschrijving en op het bepaalde in hoofdstuk 3 van het Besluit omgevingsrecht (hierna: Bor) en de daarbij horende bijlage, zijn wij bevoegd te beslissen op de aanvraag om omgevingsvergunning. Wij zijn er procedureel en inhoudelijk voor verantwoordelijk dat in ons besluit alle aspecten aan de orde komen met betrekking tot de

fysieke leefomgeving. Verder dienen wij ervoor zorg te dragen dat de aan de omgevingsvergunning verbonden voorschriften op elkaar zijn afgestemd.

Conform artikel 2.4 Wabo is het college van de gemeente Menterwolde ook bevoegd op de aanvraag te beslissen voor zover deze ziet op de 4 windturbines die zijn gelegen in de gemeente Oldambt, omdat het grootste deel van het Windpark in de gemeente Menterwolde ligt.

De aangevraagde activiteiten vallen onder de volgende categorieën van bijlage I, onderdeel C van het Bor:

- 1.1 onder a, inrichtingen waar een of meer elektromotoren aanwezig zijn met een vermogen of een gezamenlijk vermogen groter dan 1,5 kW;
- 20.1 onder a, sub 1⁰, inrichtingen voor het omzetten van windenergie in mechanische, elektrische of thermische energie.

De inrichting valt tevens onder de volgende categorie van bijlage I onderdeel B van het Bor:

- 1 sub b van het Bor.

De inrichting valt onder laatstgenoemde categorie omdat bij de mededeling als bedoeld in artikel 7.16, lid 1, van de Wet milieubeheer de initiatiefnemer heeft verklaard dat een milieueffectrapport (hierna: het MER) zal worden opgesteld (artikel 7.16, lid 3 Wm).

Het MER is opgesteld ten behoeve van het Inpassingsplan "Windpark N33" in de gemeenten Menterwolde, Oldambt en Veendam en ten behoeve van de onderhavige vergunningaanvraag. Het oprichten van een Windpark is vermeld in kolom 1 van onderdeel D 22.2 in de bijlage bij het Besluit Milieueffectrapportage.

Hierdoor is er geen sprake van een vergunningplicht op grond van artikel 2.1, lid 1, onder i van de Wabo, (OBM), maar van een vergunningplicht op grond van artikel 2.1, lid 1, onder e, van de Wabo.

2.4 Volledigheid van de aanvraag

Na ontvangst van de aanvraag en de aanvullingen hebben wij deze getoetst aan de indieningsvereisten uit de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor) en op volledigheid beoordeeld.

Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit voor de fysieke leefomgeving. De aanvraag is dan ook volledig en is in behandeling genomen.

2.5 Procedure (uitgebreid) en zienswijzen

Ten aanzien van de activiteiten die onder de werking van het Activiteitenbesluit milieubeheer (hierna Activiteitenbesluit) vallen, beschouwen wij de aanvraag tevens als een melding op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

In artikel 9b, eerste lid, aanhef en onder a, van de Elektriciteitswet 1998 is bepaald dat op de besluitvorming voor dit project de rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro) van toepassing is. Dat wil in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor Windpark N33 gezamenlijk worden voorbereid, waarbij deze procedure wordt gecoördineerd door de minister van Economische Zaken (hierna: EZ). Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro.

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Windpark N33. Daarom is ook op dit besluit de rijkscoördinatieregeling van toepassing.

De minister van EZ heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Windpark N33 bevorderd. Onderhavig besluit is samen met het inpassingsplan en de andere besluiten als volgt voorbereid:

- op [datum] is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen;
- op [datum] is door de minister van EZ een ontwerp van het besluit aan RWE Innogy Windpower Netherlands gezonden;
- het ontwerp van het besluit heeft van [datum] tot en met [datum] ter inzage gelegen bij de gemeente Veendam, de gemeente Menterwolde en de gemeente Oldambt;

Op grond van artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro worden dit besluit en de andere besluiten gelijktijdig door de minister van EZ bekendgemaakt. Tevens doet de minister van EZ daarvan mededeling in de Staatscourant, enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen en langs elektronische weg. Eerdere insprekers en grondeigenaren en beperkt gerechtigden op die gronden worden persoonlijk geïnformeerd.

Zienswijzen over het ontwerp van het besluit kunnen worden ingediend bij:

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark N33
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

In de Wabo en het Bor worden bestuursorganen vanwege hun specifieke deskundigheid of betrokkenheid aangewezen als adviseur. Gelet op het bepaalde in artikel 2.26 van de Wabo, alsmede de artikelen 6.1 tot en met 6.4 van het Bor, hebben wij de aanvraag ter advies aan het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt gezonden. Op het adviesverzoek van 5 juli 2016 hebben wij op 25 juli 2016 het advies van gemeente Oldambt ontvangen. Het advies houdt in dat de aanvraag geen reden geeft tot het stellen van vragen of het maken van opmerkingen.

2.6 Verklaring van geen bedenkingen gemeenteraad

Inpassingsplan

Op grond van artikel 2.27 Wabo wijst het Bor of een bijzondere wet categorieën van gevallen aan waarvoor geldt dat een omgevingsvergunning niet wordt verleend dan nadat een daarbij aangewezen bestuursorgaan heeft verklaard dat het daartegen geen bedenkingen heeft (vvgb).

Aangezien de rijkscoördinatie-regeling van toepassing is en omdat er sprake is van een inpassingsplan wordt aan het ontwerp inpassingsplan getoetst (art. 3.35, lid 7, Wro). Er is geen sprake van strijd met dit ontwerp inpassingsplan (Rapportnummer: 212x01096.076693_1 datum juni 2016) en derhalve is een vvgb van de gemeenteraad niet nodig.

3 SAMENHANG MET OVERIGE WET- EN REGELGEVING

3.1 Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet

Natuurbeschermingswet 1998

De aanvrager heeft op 11 februari 2016 een separate aanvraag om vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 bij de provincie Groningen ingediend.

Omdat de aanvraag Natuurbeschermingswet 1998 is ingediend voordat de aanvraag omgevingsvergunning is ingediend, geldt er geen aanhaakplicht (conform artikel 46a, lid 1 en artikel 47a, lid 1, van de Natuurbeschermingswet 1998).

Flora- en Fauna

De aanvrager heeft op 11 februari 2016 een separate ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd bij het ministerie van EZ waardoor eveneens geen aanhaakplicht geldt.

3.2 Activiteitenbesluit

In het Activiteitenbesluit milieubeheer (hierna: Activiteitenbesluit) zijn voor bepaalde activiteiten die binnen inrichtingen plaats kunnen vinden algemene regels opgenomen. De voorschriften uit het Activiteitenbesluit en de bijbehorende Activiteitenregeling zijn direct werkend en mogen niet in de omgevingsvergunning worden opgenomen.

De inrichting waarvoor vergunning is aangevraagd is een type C inrichting als bedoeld in het Activiteitenbesluit.

Binnen de inrichting vallen de volgende activiteiten onder de werking van het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling:

1. Paragraaf 3.1.3 Lozen van hemelwater, dat niet afkomstig is van een bodembeschermende voorziening;
2. Paragraaf 3.2.3 In werking hebben van een windturbine;

Voor het overige is per hoofdstuk dan wel afdeling aangegeven of deze op een type C inrichting van toepassing is. Dit betekent dat ook hoofdstuk 1 en afdeling 2.1 tot en met 2.4, 2.10 en 2.11 van hoofdstuk 2 en de overgangsbepalingen uit hoofdstuk 6 van het Activiteitenbesluit van toepassing kunnen zijn.

Op basis van artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit moet de oprichting van de inrichting worden gemeld. De aanvraag wordt, zoals hierboven reeds vermeld, ten aanzien van de activiteiten die onder het Activiteitenbesluit vallen, aangemerkt als melding.

Maatwerkvoorschriften

Het bevoegd gezag kan voor bepaalde in het Activiteitenbesluit genoemde activiteiten aanvullende maatwerkvoorschriften vaststellen voor zover die mogelijkheid in het Activiteitenbesluit wordt geboden.

Er worden in dit geval geen aanvullende maatwerkvoorschriften vastgesteld voor genoemde activiteiten. De voorschriften uit het Activiteitenbesluit voldoen voor deze situatie.

3.3 Waterwet

Vanuit de inrichting vindt lozing van hemelwater op het oppervlaktewater plaats. Voor deze lozing is geen waterwetvergunning nodig als bedoeld in artikel 6.2 van de Waterwet. Deze lozing vindt plaats binnen de reikwijdte van algemene regels van het Activiteitenbesluit. Het hemelwater dat op de bodembeschermende voorziening (opvangbak) onder de transformatoren in de opvangbak terecht komt wordt via een olieafscheider geloosd op het oppervlaktewater. Voor deze lozing is een Waterwetvergunning nodig en deze is aangevraagd bij het Waterschap Hunze en Aa's.

3.4 Milieueffectrapportage

De voorgenoemde activiteit valt onder categorie D 22.2 sub 1 en sub 2 van de D-lijst van het Besluit milieueffectrapportage.

Voor Windpark Eekerpolder is een gecombineerd milieueffectrapport (besluit-MER en project-MER) opgesteld op grond van artikel 7.2, lid 1, onder b en lid 2, van de Wm. Het MER is opgesteld ten behoeve van het inpassingsplan en de onderhavige vergunningaanvraag.

In het kader van de rijkscoördinatieregeling worden de procedures voor de project- en plan-m.e.r. gecombineerd en gelijktijdig doorlopen.

Het MER is als bijlage Deel 3 - bijlage 9a en 9b en de aanvulling MER als bijlage 9c bij deze aanvraag gevoegd.

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft op 13 april 2016 een tussentijds toetsingsadvies uitgebracht. De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij een besluit over de realisatie van het Windpark.

Wel doet de Commissie een aantal aanbevelingen om informatie toe te voegen.

Deze aanbevelingen zijn overgenomen en door de aanvrager in de aanvulling MER van 9 juni 2016 verwerkt.

Conclusie

Het MER voldoet, mede gelet op hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer, aan de richtlijn voor de m.e.r. Wij zijn van mening dat in het MER voldoende gegevens aanwezig zijn ten aanzien van de keuze voor het inrichtingsalternatief, de gevolgen voor de omgeving en de gevolgen voor het milieu. Uit het MER en de daarbij behorende onderzoeken blijkt dat de aangevraagde oprichting en het in werking hebben van de inrichting geen significante negatieve gevolgen heeft op de omgeving en dat de omgevingsvergunning verleend kan worden.

4 INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

4.1 bouwen van een bouwwerk (art. 2.1 lid 1 onder a)

Als er sprake is van een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, lid 1, onder a, van de Wabo, moet de omgevingsvergunning worden geweigerd indien één van de in artikel 2.10, lid 1 genoemde weigeringsgronden aan de orde is. Een toetsing of deze weigeringsgronden aanwezig zijn heeft plaatsgevonden:

Toetsing aan het bestemmingsplan

De Rijkscoördinatieregeling is van toepassing en het bouwplan is gelegen in een gebied waarvoor het (rijks)inpassingsplan 'Windpark N33' in voorbereiding is.

Artikel 3.30, derde lid, gelezen in samenhang met artikel 3.35, zevende lid, van de WRO bepaalt dat in zo'n geval een aanvraag niet aan het bestemmingsplan, maar aan het in voorbereiding zijnde inpassingsplan moet worden getoetst. Daarom is nagegaan of het bouwplan in strijd is met dit inpassingsplan. Dat is niet het geval.

Het onderhoudsgebouw en transformatorstation zijn geprojecteerd op gronden met de bestemming B-NV, Bedrijf-Nutsvoorziening.

De voor 'Bedrijf - Nutsvoorziening' aangewezen gronden zijn bestemd voor o.a (gebouwde) nutsvoorzieningen ten behoeve van de energievoorziening (waaronder windenergie).

De windturbines zijn geprojecteerd op gronden met de enkelbestemming Bedrijf – Windturbinepark Voorlopig.

De voor 'Bedrijf – Windturbinepark Voorlopig' aangewezen gronden zijn bestemd voor o.a de opwekking van windenergie door middel van windturbines.

De benodigde leidingen zijn geprojecteerd op gronden met de dubbelbestemming L-H, leiding-Hoogspanning en L-KT, leiding kabeltracé.

De voor 'Leiding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. ter plaatse van de dubbelbestemming 'Leiding - Hoogspanning' een hoogspanningskabeltracé ten behoeve van het windturbinepark;
- b. ter plaatse van de dubbelbestemming 'Leiding - Kabeltracé' een kabeltracé ten behoeve van het windturbinepark, niet zijnde een hoogspanningsleiding.

Het project voldoet aan de doeleindenomschrijvingen en bebouwingsvoorschriften van de bestemmingen en gebiedsaanduidingen van het inpassingsplan.

Op de bovenbedoelde gronden rusten tevens de dubbelbestemmingen 'waarde WR-A2 en 'waarde WR-A3', zijnde respectievelijk archeologie 2 en archeologie 3.

Deze bestemmingen staan de verlening van deze vergunning niet in de weg.

Toetsing aan redelijke eisen van welstand

Het bouwplan is met aanvulling voorgelegd aan de welstandscommissie Libau.

De commissie heeft het plan getoetst aan de *Algemene criteria volgens paragraaf 4.2* van de welstandsnota van de gemeente Menterwolde.

Dit heeft geleid tot een positief advies van de welstandscommissie, adviesdatum 14 juli en nummer: MTW16-00010-4.

Wij hebben geen redenen om te twijfelen aan de zorgvuldigheid van de totstandkoming van dit advies. Het advies hebben wij gevolgd.

Toetsing aan het Bouwbesluit 2012

Het bouwplan voldoet aan de bepalingen van het Bouwbesluit 2012.

Toetsing aan de bouwverordening

Het bouwplan voldoet aan de bepalingen van de gemeentelijke bouwverordening.

Conclusie

Vanuit het toetsingskader dat betrekking heeft op het (ver)bouwen van een bouwwerk zijn er geen redenen om de omgevingsvergunning te weigeren. In dit besluit zijn de voor deze activiteit relevante voorschriften opgenomen.

4.2 Oprichten en in werking hebben van een inrichting

4.2.1 Inleiding

De aanvraag heeft betrekking op het oprichten en het in werking hebben van een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, lid 1, onder e, van de Wabo. De Wabo omschrijft in artikel 2.14 het milieuhygiënische toetsingskader van de aanvraag.

Een toetsing aan deze aspecten heeft plaatsgevonden.

4.2.2 Toetsing oprichten en in werking hebben

Bij onze beslissing op de aanvraag hebben wij:

- de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1, onder a, van de Wabo betrokken;
- met de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1, onder b, van de Wabo rekening gehouden;
- de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1, onder c, van de Wabo in acht genomen.

In de onderstaande hoofdstukken lichten wij dit nader toe, waarbij wij ons beperken tot die onderdelen van het toetsingskader die ook daadwerkelijk op onze beslissing van invloed (kunnen) zijn.

4.2.3 Beste beschikbare technieken

Getoetst is aan de eis om de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken (BBT) toe te passen. Dit betekent onder andere dat door de inrichting alle passende preventieve maatregelen (moeten) worden getroffen om verontreiniging van bodem, water en lucht te voorkomen dan wel te beperken door toepassing van BBT, met inbegrip van maatregelen betreffende afvalpreventie en energiebesparing om aldus een hoog niveau van bescherming van het milieu in zijn geheel te waarborgen.

Binnen de inrichting is geen sprake van activiteiten uit bijlage 1 van de Richtlijn Industriële Emissies. Wij hebben bij de bepaling van BBT onder andere gebruik gemaakt van de in de bijlage bij de Regeling omgevingsrecht (Mor) opgenomen lijst met Nederlandse informatiedocumenten over BBT.

In deze bijlage is de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming 2012 (NRB) opgenomen. De uitwerking van BBT vindt plaats onder de betreffende paragraaf.

4.2.4 Ligging van de locatie

Het Windpark Eekerpolder ligt in het buitengebied van de gemeente Menterwolde en Oldambt. In de omgeving van het Windpark liggen diverse woningen. De dichtstbijzijnde woning (Trekweg 25) ligt op circa 745 meter afstand van de windturbinepositie nr. 8.

Deze woning wordt afgebroken. Zie aanvulling op de aanvraag.

4.2.5 Bestaande toestand van het milieu

De bestaande toestand van het milieu wordt gekenmerkt als een agrarisch gebied met woningen in de nabijheid van dit gebied. Ten zuidwesten van het plangebied liggen meerdere bedrijventerreinen parallel aan de rijksweg N33.

4.2.6 IPPC-installatie

Vanaf 1 januari 2013 is de Europese richtlijn industriële emissies (RIE) in de Nederlandse milieuwetgeving geïmplementeerd (richtlijn 2010/75/EU, PbEU L334). De RIE geeft milieueisen voor de installaties die genoemd staan in de bij de richtlijn horende bijlage I. Windturbineparken zijn niet in de bijlage I van het RIE genoemd. Een beoordeling op grond van de RIE is voor deze inrichting niet van toepassing.

4.2.7 Afvalstoffen

Het Nederlandse afvalbeleid is verankerd in hoofdstuk 10.2 van de Wet milieubeheer. Bij de beslissing op de aanvraag is onder andere rekening gehouden met het Landelijk Afvalbeheersplan. Op 24 december 2009 is het tweede Landelijk afvalbeheerplan (LAP-2) van kracht geworden. LAP-2 is het resultaat van de evaluatie van het eerste LAP (2003-2009) met onder andere extra aandacht voor ketenbeleid.

Het LAP-2 kent een looptijd van 2009 tot 2021 en hierin is, in relatie tot de voorkeursvolgorde als genoemd in artikel 10.4 van de Wet milieubeheer, opgenomen wat de beste beschikbare techniek is voor verwerking van de betreffende afvalstof en op welke wijze een duurzaam en zuinig materiaalgebruik gerealiseerd kan worden (afvalpreventie en afvalscheiding).

Afvalscheiding betreft het scheiden, gescheiden houden en gescheiden afgeven van afval dat zowel integraal als gescheiden vrijkomt. Het LAP-2 beschrijft bij welke hoeveelheden afvalstoffen ervan wordt uitgegaan dat er geen fysieke, financiële of organisatorische belemmeringen zijn om tot afvalscheiding over te gaan. Daarbij stelt het plan dat bij gevaarlijk afval de specifieke eindverwerking de reden is om tot afvalscheiding over te gaan.

In de bijlage behorende bij de Mor zijn geen BBT-documenten opgenomen met betrekking tot afvalpreventie.

Gezien de geringe hoeveelheden afvalstoffen die vrijkomen uit deze inrichting zijn verdergaande scheidingsmaatregelen niet noodzakelijk.

Het restafval dat tijdens onderhoud en reparatie kan ontstaan zal worden afgevoerd door de dienstdoende monteur. In de inrichting worden geen afvalstoffen opgeslagen.

In het belang van de bescherming van het milieu zijn in deze beschikking voorschriften opgenomen ter voorkoming of beperking van het ontstaan van afvalstoffen binnen de inrichting. In hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer is opgenomen aan welke wijze de afgifte van afvalstoffen dient te voldoen.

4.2.8 Afvalwater

Niet verontreinigd hemelwater wordt geloosd op het oppervlaktewater. Op deze afvalwaterlozing die binnen de inrichting plaatsvindt is paragraaf 3.1.3 van het Activiteitenbesluit van toepassing.

Het hemelwater dat op de transformatoren in de opvangbak terecht komt wordt via een olieafscheider geloosd op het oppervlaktewater. Voor deze lozing op het oppervlaktewater is een Waterwetvergunning aangevraagd.

4.2.9 Bodem

De bodembedreigende activiteiten bestaan uit de opslag van gevaarlijke stoffen en oliën. Deze vloeistoffen zijn in de windturbine aanwezig en bij het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden kunnen deze vloeistoffen vrijkomen.

De windturbine is een activiteit in hoofdstuk 3 waarop ook afdeling 2.4 (Bodem) van het Activiteitenbesluit van toepassing is. In artikel 2.11 van afdeling 2.4 staat zowel een nulonderzoek als eindonderzoek voorgeschreven.

Omdat er bodembeschermende voorzieningen worden toegepast is er sprake van een verwaarloosbaar risico voor bodemverontreiniging als bedoeld in de Nederlandse richtlijn bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB).

In de bijlage behorende bij de Mor is de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming 2012 (NRB) aangewezen als BBT.

Het preventieve bodembeschermingsbeleid, uitgewerkt in de NRB, heeft als uitgangspunt dat – onder reguliere bedrijfscondities – preventieve bodembeschermende maatregelen en voorzieningen moeten zijn getroffen die in combinatie leiden tot een verwaarloosbaar risico (bodemrisicocategorie A). Het bodemrisico wordt vastgesteld op basis van een bodemrisicoanalyse conform de BodemRisicoChecklist (BRCL) van de NRB.

Binnen de inrichting worden geen gevaarlijke (vloeistof)stoffen opgeslagen.

In de hydraulische installaties van de windturbine zitten wel bodembedreigende vloeistoffen zoals smeeroliën, vetten ed. Deze vloeistoffen zitten in de gondel c.q. windturbine en worden bij lekkage of als ze vrijkomen bij jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden opgevangen door het omhulsel (gondel).

Volgens de NRB is hier sprake van een ‘gesloten proces of bewerking’. Uitgangspunt bij een gesloten proces of bewerking is dat tijdens de gangbare bedrijfsvoering de stoffen niet buiten de procesomhulling treden. Deze gondel heeft voldoende capaciteit om de totale hoeveelheid vloeistoffen op te vangen. In geval er lekkage optreedt zal dit onmiddellijk worden gesignaleerd omdat er dan storingen optreden.

In het transformatorstation zit transformatorolie. De transformatoren zijn een gesloten installatie. Onder de transformatoren is een opvangbak (bodembeschermende voorziening) aanwezig die voldoende capaciteit heeft om alle transformatorolie uit de transformator op te vangen. In het Activiteitenbesluit zijn voorschriften opgenomen welke rechtstreeks van toepassing zijn.

In de aanvraag is aangegeven dat voorafgaand aan de bouw een bodemonderzoek wordt uitgevoerd naar de nulsituatie. De resultaten van dit onderzoek worden uiterlijk drie weken voor de start van de bouw aan het bevoegd gezag verstrekt.

Dit is niet opgenomen als voorschrift omdat het Activiteitenbesluit hier rechtstreeks op van toepassing is.

4.2.10 Geluid

In artikel 1.11, lid 3, onder a, van het Activiteitenbesluit staat aangegeven dat bij het melden van één of meer windturbines een akoestisch onderzoeksrapport moet worden ingediend.

Voor windturbines gelden de regels voor het akoestisch onderzoek vastgelegd in de Activiteitenregeling milieubeheer in de artikelen 3.14a t/m 3.14e en in de bij deze regeling behorende Bijlage 4. *Bij de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer, Reken- en meetvoorschrift windturbines.*

Het beschermingsniveau tegen geluidhinder van windturbines is geregeld in paragraaf 3.2.3 van het Activiteitenbesluit "In werking hebben van een windturbine".

Voor de 15 windturbines voor Windpark Eekerpolder is de geluidbelasting naar de omgeving in beeld gebracht met het akoestisch onderzoek, Onderzoek akoestiek en slagschaduw Windpark Eekerpolder, 15 februari 2016 | S11088 | Definitief v5 uitgevoerd door Pondera Consult.

Het Activiteitenbesluit biedt aan een beperkt aantal objecten bescherming. Het gaat om gevoelige gebouwen (waaronder woningen, niet de tuinen) en gevoelige terreinen. Het Activiteitenbesluit sluit hierbij aan bij het begrippenkader uit de Wet geluidhinder.

Dit toetsingskader geldt voor windturbines of een combinatie van windturbines. Het beschermingsniveau op de gevel van gevoelige gebouwen en bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein bedraagt 47 dB Lden en 41 dB Lnight, tenzij deze zijn gelegen op een gezondeerd industrieterrein. De woningen op het geluidgezoneerde 'Industrieterrein Veendam' worden daarom buiten beschouwing gelaten.

Het geluid van windturbines wordt volledig geregeld door de voorschriften uit het Activiteitenbesluit.

Het Windpark Eekerpolder maakt deel uit van het Windpark N33. Dit Windpark bestaat naast Windpark Eekerpolder, uit nog 3 inrichtingen waarbij voor elke inrichting de geluidbelasting afzonderlijk en gecumuleerd is onderzocht.

Toetsing

In het akoestisch onderzoek is de geluidbelasting berekend. Daarbij is uitgegaan van een "akoestisch worst case" scenario, omdat nog niet bekend is welke type windturbine uiteindelijk zal worden geplaatst. De in het rapport gebruikte voorbeeldturbine veroorzaakt een maximale geluidbelasting op de omgeving. Alle mogelijk te realiseren turbines blijven binnen deze maximale geluidbelasting.

Uit het akoestisch onderzoek is gebleken dat de hoogste geluidbelasting op de omgeving zal worden veroorzaakt op de woning Zevenwoldsterweg 12 in Meeden (Lden = 43 dB en Lnight = 37 dB).

Hiermee wordt voldaan aan artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit (47 dB Lden en 41 dB Lnight).

Maatwerk

Op grond van artikel 3.14a, lid 2 en lid 3 kan middels maatwerkvoorschriften afgeweken worden van de in 3.14a, lid 1, Activiteitenbesluit opgenomen geluidnormen. Dit is mogelijk teneinde rekening te houden met cumulatie van geluid als gevolg van een andere windturbine of een andere combinatie van windturbines of in verband met bijzondere lokale omstandigheden.

Bijzondere lokale omstandigheden

Er bestaan geen bijzondere lokale omstandigheden die aanleiding geven om middels maatwerkvoorschriften normen met andere waarden vast te stellen.

Cumulatie

Windpark Eekerpolder is direct gelegen naast Windpark Vermeer Noord (welke tevens deel uitmaakt van Windpark N33). Derhalve zijn cumulatieve effecten te verwachten welke in het eerder genoemde rapport zijn berekend.

Uit de berekening volgt dat cumulatieve geluidbelasting op de woning Buitenweg 4 te Zuidbroek ten hoogste 46 dB Lden,cum en 40 dB Lnight,cum bedraagt. Op diverse toetspunten is er sprake van een cumulatief effect, echter de cumulatieve geluidbelasting op die toetspunten is lager dan de cumulatieve geluidbelasting die de woning Buitenweg 4 ondervindt.

Uit de cumulatieve berekening volgt dat er geen sprake is van overschrijding van de normen neergelegd in artikel 3.14a Activiteitenbesluit (47 dB Lden en 41 dB Lnight). Er is daarom geen grondslag om middels maatwerk een lagere geluidnorm vast te stellen.

Laagfrequent geluid

In het Activiteitenbesluit zijn de normen voor geluid opgenomen. Uit onderzoeken en studies blijkt dat laagfrequent geluid bij windturbines uitsluitend in samenhang met hoogfrequent geluid wordt gehoord en niet afzonderlijk daarvan. Voor wat de boordeling van laagfrequent geluid verwijzen wij verder naar de brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (31 maart 2014, kenmerk IENM/BSK-2014/44564). De strekking van deze brief is dat voor windturbines gangbare geluidnormen voldoende bescherming bieden, ook voor laagfrequent geluid.

4.2.11 Slagschaduw

De passerende schaduw van draaiende wieken van een windturbine kan op bepaalde plaatsen en onder bepaalde omstandigheden een hinderlijk schaduweffect, dat wil zeggen wisseling van lichtsterkte, veroorzaken. Bewegende slagschaduw van een windturbine op bijvoorbeeld het raam van een huis wordt vaak als hinderlijk ervaren. De mate van hinder wordt onder meer bepaald door de frequentie van het passeren (rotortoerental), door de blootstellingsduur en door de intensiteit van de wisselingen in lichtsterkte.

Passeerfrequenties tussen 2,5 en 14 Hz (aantal passeringen per seconde) worden als meer hinderlijk ervaren dan bij lagere passeerfrequenties.

Bij de bouw van een windturbine nabij woningen of bouw van woningen nabij een windturbine(park) dient dan ook rekening gehouden te worden met deze slagschaduw.

Toetsingskader

Door het stellen van randvoorwaarden in milieuregelgeving worden omwonenden beschermd tegen hinderlijke slagschaduw. Voor windturbines is dit geregeld in artikel 3.14, vierde lid, van het Activiteitenbesluit. Daarin wordt voor wat betreft het voorkomen of beperken van slagschaduw aangegeven dat de voorgeschreven maatregelen in de Activiteitenregeling moeten worden toegepast.

In artikel 3.12 van de Activiteitenregeling is aangegeven dat een windturbine moet zijn voorzien van een stilstandsvoorziening wanneer de afstand tussen de windturbine en het gevoelige object minder is dan twaalf maal de rotordiameter en gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten slagschaduw kan optreden.

Voor de toetsing is uitgegaan van een 'worst case' situatie waarbij de rotordiameter 130 meter bedraagt. Het gebied waarbij beoordeeld moet worden of slagschaduw een rol speelt bedraagt daardoor 1560 meter (12 maal 130 meter). Binnen deze afstand liggen enkele woningen waardoor nader onderzoek naar de noodzaak voor het toepassen van een stilstandsvoorziening noodzakelijk is.

Beoordeling

De schaduweffecten van het in werking zijn van de windturbines binnen het Windpark Eekerpolder zijn onderzocht en vastgelegd in het rapport S11088 | Onderzoek akoestiek en

slagschaduw Windpark Eekerpolder, 15 februari 2016 | Definitief v5, Pondera Consult. Dit rapport is als bijlage 3 bij de aanvraag omgevingsvergunning gevoegd.

In het rapport wordt een grens aangehouden van 6 uur slagschaduwhinder per jaar.

Voor de uitleg van de aangehouden 6 uur slagschaduwhinder wordt verwezen naar het rapport.

Resultaten

De jaarlijkse hinderduur is berekend bij een aantal maatgevende woningen binnen het beoordelingsgebied. Op geen enkele woning binnen een straal van 1560 meter treedt meer dan 6 uur slagschaduwhinder op. Ook op woningen welke niet als rekenpunt zijn opgenomen wordt voldaan aan de norm voor slagschaduwhinder.

Cumulatie

Het Windpark Eekerpolder ligt op minder dan 1560 meter van het Windpark Vermeer Noord. Hierdoor kunnen ook de windturbines van Windpark Vermeer Noord een effect hebben op woningen die, al dan niet met meer dan 6 uur slagschaduwhinder worden belast. Het is daarom noodzakelijk om de gecumuleerde slagschaduw in beeld te brengen en ook deze waarde te toetsen aan artikel 3.12 Activiteitenregeling. Indien noodzakelijk kunnen wij op grond van artikel 3.12, lid 2, Activiteitenregeling maatwerkvoorschriften aan de vergunning verbinden teneinde de inrichting in combinatie met de andere inrichting te laten voldoen aan de gestelde normen ten behoeve van het voorkomen of beperken van hinder door slagschaduw indien artikel 3.12, lid 1, in een specifiek geval niet toereikend is. Als gevolg van de slagschaduw van beide Windparken zal de hinderduur op de woning van Buitenweg 4 toenemen van 5 uur en 13 minuten naar 8 uur en 25 minuten. Hierdoor wordt deze woning langer dan 6 uur blootgesteld aan (potentieële) slagschaduwhinder.

Maatregelen

De overschrijding van de jaarlijkse hinderduur wordt niet door alle windturbines van het Windpark veroorzaakt en kan ook als gevolg van het (nog) wijzigen van het type windturbine afnemen. Alle type windturbines kunnen worden voorzien van een programmeerbare stilstandsvoorziening.

Wanneer de definitieve keuze voor het type windturbine bekend is, zal van deze opnieuw de hinderduur van slagschaduw berekend moeten worden. Wanneer dan nog steeds sprake is van meer dan 6 uur slagschaduwhinder per jaar zullen de betreffende windturbines zoveel als nodig worden stilgezet zodat wordt voldaan aan de voorschriften uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling voor slagschaduwhinder.

Ook het cumulatieve effect zal bij de definitieve keuze van het type windturbine opnieuw beoordeeld moeten worden. Indien de melding niet gelijktijdig met een nieuwe melding voor Windpark Vermeer Noord wordt ingediend, moet voor de cumulatie rekening gehouden worden met de op dat moment geldende vergunning.

Het is daarom niet noodzakelijk om hiervoor maatwerkvoorschriften aan de vergunning te verbinden.

4.2.12 Energie, grondstoffen en water

Energie

Bij de beoordeling van de vergunningaanvraag is rekening gehouden met het aspect zuinig omgaan met energie en water. Om vast te stellen of het energieverbruik relevant is, is aangesloten bij de Uniforme leidraad energiebesparing gehanteerde ondergrens van 25.000 m³ aardgas of 50.000 kWh elektriciteit per jaar. We merken op dat, hoewel voor deze inrichting niet van toepassing, deze ondergrens ook is opgenomen in art. 2.15 lid 5 van het Activiteitenbesluit.

Bedrijven met een jaarlijks energieverbruik dat lager ligt dan deze waarden, worden als niet energie relevant bestempeld.

De uniforme leidraad energiebesparing geeft aan dat indien er tussen de 25.000 m³ en 75.000 m³ aardgas of tussen de 50.000 kWh en de 200.000 kWh elektriciteit per jaar verbruikt wordt, ten minste alle energiebesparende maatregelen uitgevoerd worden die zich in vijf jaar (of minder) terugverdienen.

In het aanvraagformulier is aangegeven dat het elektriciteitsverbruik en aardgasverbruik niet hoger is dan 25.000 m³ aardgas of 50.000 kWh elektriciteit per jaar.

In het Windpark wordt door middel van de wind energie geproduceerd. Het verbruik van energie door het Windpark (onderdelen van de installatie zoals pompen en besturingssystemen) bedraagt een fractie van de energie die door de windturbines geproduceerd wordt en daardoor vindt er netto geen gebruik van energie plaats. Het netto energieverbruik is nul.

Gezien bovenstaande zijn energiebesparende maatregelen niet relevant.

In de aanvraag is aangegeven dat het netto energie verbruik nul is, zodat ook een energiebesparingsonderzoek niet verplicht is.

Gezien het bovenstaande is geen reden tot het opnemen van voorschriften voor (verdere) energiebesparing en efficiëntie.

Grondstoffen en water gebruik

In het windturbinepark worden geen grondstoffen gebruikt. Het waterverbruik in de inrichting is minimaal. Daarom zijn er geen voorschriften opgenomen over het gebruik van grondstoffen zoals waterbesparingsmaatregelen.

4.2.13 Externe veiligheid

Algemeen

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beheersen van risico's bij industriële activiteiten, het transport van gevaarlijke stoffen over weg, water, spoor, (ondergrondse) transportleidingen en vliegvelden. Het doel van externe veiligheid is het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving.

Het betreft risico's die voortkomen uit bovengenoemde activiteiten, voor zover deze stoffen als gevolg van een voorval vrij kunnen komen.

De nadruk van het veiligheidsbeleid ligt op een kwalitatieve benadering en heeft tot doel om het risico van (grote) ongevallen met gevaarlijke stoffen zo klein mogelijk te maken.

Enerzijds door de kans dat dergelijke ongevallen plaatsvinden door preventie te verkleinen, anderzijds door de gevolgen van een ongeval door repressie te verkleinen.

Besluit risico's zware ongevallen

Het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015) is per 8 juli 2015 van kracht en strekt tot uitvoering van de zogenoemde Seveso III-richtlijn. Het doel van dit besluit is de preventie van zware ongevallen bij inrichtingen waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn of kunnen zijn. Bij een windturbine is geen sprake van de aanwezigheid van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Het Brzo 2015 is niet van toepassing op Windpark Eekerpolder.

Besluit externe veiligheid inrichtingen

Op 27 oktober 2004 is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de bijbehorende Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi) in werking getreden. Hiermee zijn de risicobronnen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen vastgelegd. Het besluit heeft tot doel de risico's waaraan burgers in hun leefomgeving

worden blootgesteld, door activiteiten met gevaarlijke stoffen in inrichtingen, tot een aanvaardbaar minimum te beperken. Om dit doel te bereiken verplicht het besluit het bevoegd gezag afstanden aan te houden tussen (beperkt) kwetsbare objecten en risicovolle activiteiten. In dit besluit wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Windturbines zijn in het Bevi niet aangewezen als risicovolle inrichtingen. Het Bevi is niet van toepassing op Windpark Eekerpolder.

Activiteitenbesluit Milieubeheer en Activiteitenregeling Milieubeheer

Windturbines vallen onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit Milieubeheer (Activiteitenbesluit) en de Activiteitenregeling milieubeheer (Activiteitenregeling). In het Activiteitenbesluit zijn o.a. eisen voor beveiligingen, onderhoud- en reparaties opgenomen. In de Activiteitenregeling zijn veiligheidseisen opgenomen en de verplichting voor certificering van een windturbine. In het Activiteitenbesluit is er voor windturbines, voor het onderwerp externe veiligheid, geen mogelijkheid voor het stellen van maatwerkvoorschriften opgenomen.

Plaatsgebonden risico kwetsbaar object

Het plaatsgebonden risico voor een windturbine wordt bepaald aan de hand van risicomodellering uit het Handboek Risicozonering Windturbines (versie 3.1, 2014). Het Activiteitenbesluit gaat ook uit van deze risicobenadering maar heeft de systematiek niet dwingend voorgeschreven.

In artikel 3.15a, lid 1, van het Activiteitenbesluit is geregeld dat het plaatsgebonden risico voor een buiten de inrichting gelegen kwetsbaar object, veroorzaakt door een windturbine of een combinatie van windturbines, niet hoger mag zijn dan 10⁻⁶ per jaar.

Plaatsgebonden risico beperkt kwetsbaar object

In artikel 3.15a, lid 2 is bepaald dat het plaatsgebonden risico voor een buiten de inrichting gelegen beperkt kwetsbaar object, veroorzaakt door een windturbine of een combinatie van windturbines, niet hoger mag zijn dan 10⁻⁵ per jaar.

Inpassingsplan 'Windpark N33'

In het ontwerp inpassingsplan 'Windpark N33' voor de gemeenten Menterwolde, Oldambt en Veendam (Rapportnr. 212x01096.076693_1, datum 1 juni 2016) is ten aanzien van (beperkt) kwetsbare objecten het volgende opgenomen.

Er bevinden zich geen woningen, woningen in de sfeer van de inrichting of andere kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten binnen de plaatsgebonden risicocontour (PR) 10⁻⁶ en dus ook niet binnen de kleinere PR 10⁻⁵ contouren voor beperkt kwetsbare objecten.

Groepsrisico

Voor een windturbine of een combinatie van windturbines zijn in het Activiteitenbesluit geen toetsingswaarden voor het groepsrisico opgenomen. In de praktijk blijkt dat een windturbine of een combinatie van windturbines zelden of nooit tot een groepsrisico leiden. Dit komt omdat veel windturbines geen ongevalsscenario's kennen of denkbaar zijn waarbij 10 of meer personen tegelijkertijd, ten gevolge van een calamiteit met een windturbine, om het leven kunnen komen.

Externe veiligheid windturbines

Er zijn risicoanalyses voor externe veiligheid uitgevoerd om mogelijke externe veiligheidsrisico's in kaart te brengen en te beoordelen of windturbinelocaties geen ontoelaatbare verhoging van het externe veiligheidsrisico tot gevolg hebben. De 'Analyse externe veiligheid t.b.v. MER varianten' en de 'Analyse externe veiligheid voorkeursalternatief' zijn als Bijlage 8A en 8C bij deze aanvraag gevoegd. Het MER met

daarin meer uitgebreide analyses is als Bijlagen 9A, 9B en 9C bij deze aanvraag gevoegd. Als faalfrequenties voor de verschillende ongevalsscenario's zijn de aanbevolen rekenwaarden uit het Handboek Risicozonering Windturbines (versie 3.1, 2014) gebruikt.

In de risicoanalyse is als uitgangspunt een windturbine met maximaal uitvoerbare afmetingen gebruikt, zoals die in Bijlage 1, Tabel 3.1 bij deze aanvraag is opgenomen. Uit de risicoanalyse blijkt dat er geen knelpunten optreden voor wat betreft externe veiligheid. De vijftien windturbines (WT 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 19, 20, 21, 25, 26, en 27) van Windpark Eekerpolder voldoen aan de gestelde eisen van het plaatsgebonden risico in het Activiteitenbesluit.

Handboek Risicozonering Windturbines

Windturbines moeten aan strenge veiligheidseisen voldoen. Mogelijke risico's rond een windturbine zijn mastbreuk en het afbreken van een gondel of een blad. Het Handboek Risicozonering Windturbines 3.1 (2014) kan worden gezien als een praktijkrichtlijn voor het uitvoeren van een risicoanalyse voor windturbines. In dit handboek staan aan te houden afstanden tussen windturbines en objecten zoals woningen, industrie, leidingen en wegen. In het kader van externe veiligheid is het Handboek gebruikt bij de beoordeling van diverse berekeningen voor Windpark Eekerpolder.

Veiligheidssystemen en certificering windturbines

Ten behoeve van het voorkomen dan wel zoveel als mogelijk beperken van risico's voor de omgeving is in artikel 3.14, lid 5, van het Activiteitenbesluit bepaald dat windturbines moeten voldoen aan artikel 3.14, lid 1, van de Activiteitenregeling. In dit artikel is bepaald dat een windturbine aan de veiligheidseisen moet voldoen die zijn opgenomen in NEN-EN-IEC 61400-2 en NVN 11400-0.

In artikel 3.14, lid 2, van de Activiteitenregeling is bepaald dat hier in ieder geval aan voldaan wordt indien de windturbines zijn gecertificeerd door een daarvoor geaccrediteerde instantie. Het certificaat van de op te richten windturbines zal uiterlijk drie maanden voor aanvang van de bouw aan het bevoegd gezag worden overlegd. Hiermee wordt bevestigd dat een windturbine is ontworpen voor een levensduur van tenminste 20 jaar. De windturbines voldoen hiermee aan de eisen die worden gesteld aan de materialen om de levensduur te waarborgen.

De veiligheidssystemen zijn zodanig ontworpen dat windturbines in alle weersomstandigheden veilig functioneren. In geval van storing aan een windturbine zorgen veiligheidssystemen ervoor dat de windturbine stil wordt gezet.

De werking van de veiligheidssystemen wordt zowel autonoom door de windturbine (softwarematig) als door de periodieke inspectie- en onderhoudsbeurten gecontroleerd. De aansturing van de windturbine vindt automatisch plaats door computersturing. Het functioneren van de windturbine en de prestatie kan op afstand gevolgd worden en indien wenselijk bijgestuurd worden. Daarnaast kan de windturbine handmatig gestopt worden met de aanwezige start/stop-schakelaar en de diverse noodstop-schakelaars.

Veiligheidsrisico's voorkeursalternatief

De objecten in de omgeving van windturbines in Windpark Eekerpolder zijn geïdentificeerd aan de hand van de identificatieafstand van 616 meter. De identificatieafstand is berekend en vastgesteld in Bijlage 8A: 'Analyse externe veiligheid t.b.v. MER varianten'.

De volgende identificatie van objecten heeft plaatsgevonden:

- Gebouwen, risicovolle inrichtingen (kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten);
- Infrastructurele werken (wegen, vaarwegen en spoorwegen);
- Ondergrondse buisleidingen;
- Bovengrondse installaties en inrichtingen;

- Hoogspanningsnetwerk;
- Dijklichamen en waterkeringen.

Voor deze aanvraag zijn in het kader van externe veiligheid in Bijlage 8C: ‘Analyse externe veiligheid voorkeursalternatief’, aanvullende berekeningen uitgevoerd. Deze berekeningen geven inzicht in de effecten en de hoogte van mogelijke veiligheidsrisico’s die ontstaan door plaatsing van windturbines in de opstelling van het voorkeursalternatief (VKA).

De windturbines in het VKA voor Windpark Eekerpolder kennen de volgende minimale- en maximale afmetingen:

- Maximale tiphoogte vanaf maaiveld: 200 meter;
- Maximale ashoogte vanaf maaiveld: 140 meter;
- Minimale ashoogte vanaf maaiveld: 115 meter;
- Maximale rotordiameter: 130 meter;
- Minimale rotordiameter: 110 meter;
- Maximale mastvoet-diameter: 19 meter.

Uit de identificatie van objecten in Bijlage 8C, blijkt dat voldoende afstand wordt aangehouden tussen windturbines en gebouwen. Ook de afstand tot andere objecten in de voorkeursvariant (VKA) is voldoende. Een nadere beoordeling van bovengenoemde objecten kan dan ook achterwege blijven.

Windturbines in relatie tot aardbevingen

Windpark Eekerpolder bevindt zich in een gebied waar mogelijk aardbevingen voorkomen. In Bijlage 8D is de notitie ‘Windpark N33 en aardbevingen’, opgenomen. In deze notitie zijn de effecten van mogelijke aardbevingen weergegeven. Het optreden van aardbevingen in Windpark Eekerpolder vergroot het risico niet significant. De veiligheid voor personen is niet in het geding bij falen van een windturbine als gevolg van een aardbeving.

Regeling provinciale risicokaart

Op 30 maart 2007 is het Registratiebesluit externe veiligheid in werking getreden. Dit besluit geeft aan welke inrichtingen en welke informatie opgenomen moet worden in het Risicoregister. Indien de inrichting valt onder één van de in het Registratiebesluit vermelde categorieën, dient de informatie te zijn/worden weergegeven op de risicokaart.

Een windturbine of een Windpark valt niet onder één van de in het Registratiebesluit vermelde categorieën. Daarom zal Windpark Eekerpolder niet worden opgenomen in het risicoregister.

Conclusie veiligheidsrisico’s Windpark Eekerpolder

De plaatsing van vijftien windturbines in Windpark Eekerpolder leidt niet tot knelpunten voor externe veiligheid.

Op basis van bovenstaande informatie vormt de realisatie en werking van Windpark Eekerpolder geen belemmering voor externe veiligheid.

4.2.14 Brandveiligheid

De turbine is voor het grootste gedeelte gefabriceerd van niet brandbare materialen. In elke gondel is een brandblusser met CO₂ aanwezig tijdens onderhouds- en reparatiewerkzaamheden, al dan niet meegenomen door het dienstdoende personeel. Ook is onderin de windturbinevoet een brandblusser aanwezig.

4.2.15 Lucht & Geur & Fijn Stof

Vanuit de inrichting vinden geen emissies van stoffen, geur of fijn stof naar de lucht plaats en daarom zijn er geen voorschriften opgenomen voor dit aspect. Het Activiteitenbesluit is rechtstreeks van toepassing en het beschermingsniveau wordt toereikend geacht.

4.2.16 Licht(hinder)

In art. 3.14 van het Activiteitenbesluit worden slagschaduw en lichtschittering geregeld. Op grond van internationale burgerluchtvaartregelgeving moeten windturbines worden voorzien van obstakelverlichting in verband met de luchtvaartveiligheid.

De afstand van woningen tot de windturbinelocaties is dusdanig groot dat er geen sprake is van gangbare lichthinder, namelijk van het direct inschijnen van woonruimtes. Er is mogelijk wel sprake van hinder in de zin van het zichtbaar zijn van de windturbinelocaties in de nacht.

Het Windpark ligt niet in een aangewezen gebied waarvoor het bevoegd gezag eisen heeft gesteld om de duisternis of het donkere landschap te beschermen.

4.3 *Gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een voorbereidingsbesluit*

Het Voorbereidingsbesluit Stikstofinstallatie Zuidbroek van 27 januari 2016 bepaalt in art. 3 lid 1 dat het verboden is om zonder een omgevingsvergunning het gebruik van gronden te wijzigen. Door de uitvoering van het aangevraagde project zal het bestaande gebruik wijzigen. Daarom moet worden getoetst of het voorgenomen gebruik vergund kan worden.

Art. 3 lid 2 van het voorbereidingsbesluit bepaalt dat de vergunning wordt geweigerd indien het voorgenomen gebruik de grond in het gebied waarvoor het voorbereidingsbesluit geldt, minder geschikt maakt voor de verwezenlijking van de bij het in voorbereiding zijnde inpassingsplan daaraan te geven bestemming. Om te komen tot een oordeel hierover hebben wij, conform het derde lid van art. 3 van het voorbereidingsbesluit, advies gevraagd aan de Minister van Economische Zaken alsmede aan de beheerder van de aanvullende stikstofproductiefaciliteit in Zuidbroek. Dit advies hield in dat het voorgenomen gebruik het betreffende gebied niet minder geschikt maakt voor de verwezenlijking van de bij het in voorbereiding zijnde inpassingsplan daaraan te geven bestemming, en dat de aangevraagde vergunning dus verleend kan worden. De minister heeft afgestemd met de beheerder stikstofproductiefaciliteit.

Daarnaast hebben wij geconstateerd dat het plan niet in strijd is met het concept van het Rijksinpassingsplan voor de Stikstofinstallatie Zuidbroek.

Gezien bovenstaande concluderen wij dat het voorgenomen gebruik de gronden niet minder geschikt maakt voor de verwezenlijking van de in het inpassingsplan aan de gronden te geven bestemming. Het toetsingskader voor de activiteit “gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een voorbereidingsbesluit” staat verlening van de omgevingsvergunning niet in de weg.

4.4 *Uitvoeren van een werk of van werkzaamheden in gevallen waarin dat bij een voorbereidingsbesluit is bepaald*

Het Voorbereidingsbesluit Stikstofinstallatie Zuidbroek van 27 januari 2016 bepaalt in art. 2 lid 1 (onder meer) dat het verboden is om zonder een omgevingsvergunning:

- wegen of paden en andere oppervlakteverhardingen aan te leggen;
- voorwerpen in de bodem in te drijven;
- grondbewerkingen uit te voeren .

Door het uitvoeren van het aangevraagde project zullen bovengenoemde handelingen plaatsvinden. Er moet daarom getoetst worden of dit vergunbaar is. Artikel 2 lid 2 van het voorbereidingsbesluit bepaalt dat de vergunning wordt geweigerd indien de werken en werkzaamheden de grond in het gebied waarvoor het voorbereidingsbesluit geldt, minder geschikt maken voor de verwezenlijking van de bij het in voorbereiding zijnde inpassingsplan daaraan te geven bestemming. Om te komen tot een oordeel hierover hebben wij, conform het derde lid van art. 2 van het voorbereidingsbesluit, advies gevraagd aan de Minister van Economische Zaken alsmede aan de beheerder van de aanvullende stikstofproductiefaciliteit in Zuidbroek. Dit advies hield in dat het voorgenumen gebruik het betreffende gebied niet minder geschikt maakt voor de verwezenlijking van de bij het in voorbereiding zijnde inpassingsplan daaraan te geven bestemming, en dat de aangevraagde vergunning dus verleend kan worden. De minister heeft afgestemd met de beheerder stikstofproductiefaciliteit. Daarnaast hebben wij geconstateerd dat het plan niet in strijd is met het concept van het Rijksinpassingsplan voor de Stikstofinstallatie Zuidbroek.

Gezien bovenstaande concluderen wij dat de aangevraagde werken en werkzaamheden de gronden niet minder geschikt maken voor de verwezenlijking van de in het inpassingsplan aan de gronden te geven bestemming. Het toetsingskader voor de activiteit “Uitvoeren van een werk of van werkzaamheden in gevallen waarin dat bij een voorbereidingsbesluit is bepaald” staat verlening van de omgevingsvergunning niet in de weg.

Voor de volledigheid merken we op dat op grond van artikel 3.35, lid 7, van de Wro, (verwijzend naar artikel 3.30, lid drie, van de Wro) er geen omgevingsvergunning is vereist voor het uitvoeren van een werk of van werkzaamheden in het geval dat dit in het bestemmingsplan is vereist (als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht).

4.5 *Uitvoeren van een werk of van werkzaamheden in gevallen waarin dat bij een rijksinpassingsplan is bepaald*

De bouwwerken waarvoor vergunning is gevraagd zijn, voor zover gelegen in gemeente Menterwolde, deels geprojecteerd op gronden die in het Inpassingsplan Windpark N33 de dubbelbestemmingen “Waarde – Archeologie 2” hebben. Voor zover gelegen in gemeente Oldambt, zijn de bouwwerken deels geprojecteerd op gronden die in het Inpassingsplan Windplan N33 de dubbelbestemmingen “Waarde – Archeologie 3” hebben.

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud van archeologische (verwachtings)waarden.

Artikel 7.2.1 van het rijksinpassingsplan bepaalt dat het verboden is zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of bouwwerken te realiseren:

- a. het ontgronden, afgraven, egaliseren en ophogen van gronden over een oppervlakte groter dan 100 m²;
- b. het woelen, mengen, diepploegen of ontginnen van gronden of een naar de aard daarmee gelijk te stellen grondbewerking over een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 0,3 m;

- c. het graven of dempen van watergangen;
- d. het aanbrengen van systematische drainage in agrarische percelen dieper dan 0,3 m;
- e. het graven van sleuven breder dan 0,4 m en dieper dan 0,3 m ten behoeve van het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatieleidingen, drainage en funderingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
- f. het permanent verlagen van het waterpeil.

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud van archeologische waarden.

Artikel 8.2.1 van het rijksinpassingsplan bepaalt, onder meer, dat het verboden is om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of bouwwerken te realiseren:

- a. het ontgronden, afgraven, egaliseren van gronden over een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan het aanwezige kleipakket;
- b. het mengen, diepplougen, ontginnen van gronden over een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan het aanwezige kleipakket;
- c. het graven of dempen van watergangen;
- d. het dempen van kolken;
- e. het graven van sleuven breder dan 50 cm en dieper dan 100 cm ten behoeve van het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- en telecommunicatieleidingen, drainage met uitzondering van herdrainage, funderingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
- f. het permanent verlagen van het waterpeil.

Op grond van de artikelen 7.2.2 en 8.2.2 van het rijksinpassingsplan kan een omgevingsvergunning als bedoeld in 7.2.1 en 8.2.1 slechts worden verleend indien:

- a. op basis van archeologisch onderzoek door een daartoe bevoegde instantie is aangetoond dat geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn, of;
- b. op basis van archeologisch onderzoek door een daartoe bevoegde instantie is aangetoond dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad, of;
- c. één of meer van de volgende voorwaarden in acht wordt of worden genomen:
  1. een verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden, of;
  2. een verplichting tot het doen van archeologisch onderzoek door middel van opgravingen, of;
  3. een verplichting de werken en/of werkzaamheden te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg.
- d. Indien burgemeester en wethouders voornemens zijn om aan de omgevingsvergunning voorwaarden te verbinden, wordt een professioneel archeoloog om advies gevraagd.

Voor het gebied is door ArcheoPro een *Bureauonderzoek* uitgevoerd, conceptversie d.d. 07-01-2016. Dit rapport is genummerd 15102. Het resultaat van het onderzoek is dat:

- De locaties 8, 9 en 15 in een zone liggen waarvoor geen archeologisch onderzoek

vereist is.

- Voor de overige locaties is nader archeologisch onderzoek vereist.

Voor de laatstbedoelde turbinelocaties is door ArcheoPro een *Verkennend booronderzoek* uitgevoerd, d.d. conceptversie 22-01-2016, rapport nr.: 15119. Deze aanvullende onderzoeken zijn uitgevoerd op grond van het uitgevoerde Verkennend Bureauonderzoek. Het resultaat hiervan is dat:

- Voor de locaties 4, 5, 6, 10, 11, 19, 21, 25 en 26 geven de boorresultaten geen aanleiding tot een vervolgonderzoek.
- De resultaten voor de locaties 14, 20 en 27 en boorpunt 338 (soms gedeeltelijk) wordt karterend booronderzoek nodig geacht.

Voor de gronden waarop boorpunt 338 betrekking heeft wordt geen vergunning aangevraagd. Dit blijft daarom verder buiten beschouwing. Voor de laatstgenoemde turbinelocaties is door ArcheoPro een aanvullend *Verkennend en karterend onderzoek* uitgevoerd, conceptversie d.d. 12-02-2016, rapport nummer 15119. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd op grond van het Verkennend booronderzoek. Het resultaat van het onderzoek is dat:

- Voor de locatie 14 is na deze onderzoeken geen aanleiding meer voor een vervolgonderzoek c.q. nadere maatregelen.
- Voor de locaties 20 en 27 geadviseerd wordt om middels een proefsleuvenonderzoek nadere informatie in te winnen omtrent eventueel nog aanwezige archeologische sporen. Dit advies wordt door Libau te Groningen niet ondersteund vanwege de beperkt aangetroffen vondsten (Zie brief van Libau d.d. 13 september 2016 inzake haar beoordeling van het archeologische onderzoek Windpark N33, deelgebied Eekerpark). Wij onderschrijven het standpunt van Libau, gezien de resultaten van de overige onderzoeken in het gebied. Het voorgestelde proefsleuvenonderzoek achten wij niet nodig.

Er is voldaan aan de voorwaarden als bedoeld in artikel 7.2.2 onder b en artikel 8.2.2. onder b van het rijksinpassingsplan dat op basis van archeologisch onderzoek door een daartoe bevoegde instantie aangetoond is dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad. Er is aan een professioneel archeoloog van Libau te Groningen advies gevraagd. Gebleken is dat er geen noodzaak bestaat om voorschriften aan de vergunning te verbinden.

Wij wijzen erop dat artikel 5.10 lid 1 van de Erfgoedwet bepaalt dat degene die anders dan bij het verrichten van opgravingen een vondst doet waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het om een archeologische vondst betreft dit zo spoedig mogelijk moet melden bij Onze minister.

Het toetsingskader voor de activiteit

“Uitvoeren van een werk of van werkzaamheden in gevallen waarin dat bij een rijksinpassingsplan is bepaald” staat verlening van de omgevingsvergunning niet in de weg.

5 OVERIGE ASPECTEN

5.1 *Bedrijfsbeëindiging*

Op grond van artikel 5.7, lid 1, van het Bor moeten aan de vergunning in ieder geval de voor de inrichting in aanmerking komende voorschriften worden verbonden met betrekking tot de maatregelen die moeten worden getroffen om bij definitieve bedrijfsbeëindiging de nadelige gevolgen die de inrichting heeft veroorzaakt voor het terrein waarop zij was gevestigd, ongedaan te maken of te beperken. Dit voor zover dat nodig is om dat terrein weer geschikt te maken voor de volgende functie.

Aan de vergunning is een voorschrift verbonden dat bij definitieve bedrijfsbeëindiging relevant is. In de voorschriften is onder andere opgenomen dat de in de inrichting aanwezige grondstoffen, producten en afvalstoffen bij definitieve bedrijfsbeëindiging moeten worden verwijderd.

5.2 *Ongewone voorvallen*

Ten aanzien van ongewone voorvallen binnen de inrichting en de naar aanleiding daarvan uit te voeren maatregelen is hoofdstuk 17 van de Wet milieubeheer van toepassing.

5.3 *Overige regels*

Eventuele nadelige gevolgen voor het milieu die de inrichting kan veroorzaken worden voorkomen, of worden ten minste in voldoende mate beperkt, door de naleving van het gestelde in de aanvraag en de aan deze vergunning verbonden voorschriften.

5.4 *Toekomstige ontwikkelingen*

In de directe omgeving van de inrichting is als toekomstige ontwikkeling de realisatie van het Windpark N33 Deelpark Vermeer Noord te verwachten.

6 CONCLUSIE

Vanuit het toetsingskader dat betrekking heeft op het oprichten en in werking hebben van een inrichting zijn er geen redenen om de omgevingsvergunning te weigeren. In deze beschikking zijn de voor deze activiteit relevante voorschriften opgenomen.

BEGRIPPENLIJST

bevoegd gezag

Bestuursorgaan dat bevoegd is tot het geven van een beschikking of het nemen van een ander besluit.

langtijdgemiddeld beoordelingsniveau (LAr,LT)

Het gemiddelde van de afwisselende niveaus van het ter plaatse in de loop van een bepaalde periode optredende geluid, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de afzonderlijke geluidsbijdragen tijdens de verschillende bedrijfstoestanden van de inrichting, alsmede het karakter van het geluid (impulsachtig, tonaal, muziek) en variaties van het immisniveau als gevolg van verschillende weersomstandigheden (meteocorrectie), vastgesteld overeenkomstig de "Handleiding meten en rekenen industrielawaai, 1999".

Lden

de geluidsbelastingsindicator zoals opgenomen in artikel 3, onder f, van richtlijn nr. 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 25 juni 2002, inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaai;

Lnight

de geluidsbelastingsindicator zoals opgenomen in artikel 3, onder i, van richtlijn nr. 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 25 juni 2002, inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaai;

lekbak

Een voorziening waarvan de bodembeschermende werking door de daarop afgestemde bodembeschermende maatregelen is gewaarborgd, en die zich rondom of onder een bodembedreigende activiteit bevindt en in staat is de bij normale bedrijfsvoering gemorste of wegspattende vloeistoffen op te vangen.

NRB

Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten.

verpakking

Een verpakking die is toegelaten voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.

verwaarloosbaar bodemrisico

Een situatie als bedoeld in de NRB waarin door een goede afstemming van bodembeschermende voorzieningen en bodembeschermende maatregelen de kans op een verandering van de bodemkwaliteit, ten gevolge van een immissie van een stof, verwaarloosbaar is gemaakt.

vloeistofkerende vloer of voorziening

Een vloer of voorziening die niet volledig vloeistofdicht is maar voldoende dicht om bij calamiteiten te voorkomen dat de vloeistoffen direct aan de niet met vloeistofbelaste zijde van die voorziening of de bodem kunnen komen.

woning

gebouw of gedeelte van een gebouw waar bewoning is toegestaan op grond van het bestemmingsplan, de beheersverordening, bedoeld in artikel 3.38 van de Wet ruimtelijke ordening, of, indien met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan of de beheersverordening is afgeweken, de omgevingsvergunning, bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van laatstgenoemde wet.

7 VOORSCHRIFTEN

7.1 Voorschriften Oprichten en in werking hebben van een inrichting

7.1.1 ALGEMEEN

- 1 De gehele inrichting, inclusief het buitenterrein, wordt schoon en ordelijk gehouden en verkeert in goede staat van onderhoud.
- 2 Het aantrekken van insecten, knaagdieren en ander ongedierte wordt voorkomen. Zo vaak de omstandigheden daartoe aanleiding geven, vindt doelmatige bestrijding van insecten, knaagdieren en ander ongedierte plaats.
- 3 Incidenten dienen voor iedere windturbinelocatie te worden geregistreerd en in een logboek binnen de windturbine te worden bewaard. Onder incidenten wordt verstaan mastbreuk, het afbreken van een turbineblad of de gondel, afbreken of losraken van turbineonderdelen en naar beneden vallen van (kleine) turbine-onderdelen en het niet in werking treden van een beveiliging.

Bedrijfsbeëindiging

- 4 Van het structureel buiten werking stellen van (delen van) installaties en/of beëindigen van (een van de) activiteiten moet het bevoegd gezag binnen 30 dagen op de hoogte worden gesteld. Installaties of delen van installaties die structureel buiten werking zijn gesteld en nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben, moeten in overleg met het bevoegd gezag worden verwijderd tenzij de (delen van de) installaties in een zodanige staat van onderhoud worden gehouden dat de nadelige gevolgen niet kunnen optreden.
- 5 De windturbines moeten altijd goed bereikbaar zijn voor alle voertuigen die in geval van calamiteiten toegang tot de inrichting/installatie moeten hebben.

Windturbine

- 6 Uiterlijk 3 maanden voor de start van de bouw van de windturbines moet aan het bevoegd gezag meegedeeld worden welk type windturbines gerealiseerd wordt. Hierbij dient een rapport te worden overlegd waarin de geluidbelasting op de gevel van gevoelige gebouwen en waarin de slagschaduweffecten worden weergegeven. In het rapport moet rekening gehouden worden met cumulatieve effecten van de nabijgelegen Windparken en uit het rapport moet blijken dat aan het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer wordt voldaan. Dit voorschrift laat onverlet dat er op basis van het artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit milieubeheer de verplichting geldt om veranderingen van een inrichting en veranderingen van de werking van een inrichting te melden.

Instructies

- 7 De vergunninghouder moet de binnen de inrichting (tijdelijk) werkzame personen instrueren over de voor hen van toepassing zijnde voorschriften van deze vergunning en de van toepassing zijnde veiligheidsmaatregelen. Er moet steeds voldoende, kundig personeel bereikbaar en beschikbaar zijn om in geval van calamiteiten te kunnen ingrijpen.

Melding contactpersoon en wijziging vergunninghouder

- 8 De vergunninghouder moet direct nadat de vergunning in werking is getreden schriftelijk naam en telefoonnummer opgeven aan het bevoegd gezag van degene (en van diens plaatsvervanger) met wie in spoedeisende gevallen, ook buiten normale werktijden, contact kan worden opgenomen. Als deze gegevens wijzigen moet dit vooraf onder vermelding van de wijzigingsdatum schriftelijk worden gemeld aan het bevoegd gezag.

7.1.2 AFVALSTOFFEN

- 1 Het bewaren en het afvoeren van afvalstoffen geschiedt op ordelijke en nette wijze. Van afvalstoffen afkomstige geur verspreidt zich niet buiten de inrichting.
- 2 Het bewaren en afvoeren van afvalstoffen geschiedt zodanig dat geen afval in of buiten de inrichting verspreid wordt.
- 3 (Gevaarlijke) afvalstoffen worden, in afwachting van vervoer uit de inrichting, gescheiden naar soort bewaard in een goed gesloten doelmatige verpakking. In de inrichting ontstane gevaarlijke afvalstoffen worden niet met andere categorieën gevaarlijke afvalstoffen of met andere stoffen vermengd of gemengd.

7.2 Voorschriften Bouwen van een bouwwerk

- 1 Uiterlijk drie weken voor aanvang van de werkzaamheden van het betreffende bouwdeel moeten de gegevens en bescheiden van de constructieve veiligheid van de bouwwerken ter goedkeuring bij de gemeente Menterwolde worden ingediend. U mag niet eerder met het betreffende bouwdeel starten voordat de gevraagde stukken goedgekeurd zijn.
Het gaat hierbij om de volgende gegevens:
  - Resultaten grondonderzoek (sondeerrapport) en eventueel de bijbehorende adviesrapporten van de geotechnisch adviseur.
  - Palenplannen, vorm- en wapeningstekeningen van de gewapende betonconstructies van de fundering van de turbines en de kranen en alle daarbij behorende statische berekeningen.
  - Paalspecificaties van de leverancier.
  - De heistaten.
  - Een tekening van de paalafwijkingen en eventueel naar aanleiding hiervan gewijzigde tekeningen en berekeningen van de fundering.

- Technische specificaties en berekeningen van de windturbines gebaseerd op IEC 61400.
- 2 De gemeente Menterwolde wordt ten minste twee werkdagen voor de feitelijke aanvang van bouwwerkzaamheden waarvoor een vergunning voor het bouwen is verleend door de houder van die vergunning van de aanvang van die werkzaamheden, met inbegrip van ontgravingswerkzaamheden, in kennis gesteld.
- 3 De gemeente Menterwolde wordt ten minste op de dag van beëindiging van de werkzaamheden waarvoor een vergunning is verleend, door de houder van die vergunning van de beëindiging van die werkzaamheden in kennis gesteld.
- 4 Bij het project moeten alle voor zover van toepassing zijnde vergunningen, ontheffingen, aanschrijving(en) aanwezig zijn. Op verzoek moeten de bescheiden ter inzage worden gegeven.
- 5 Het project moet worden uitgevoerd conform de bijgevoegde gewaarmerkte tekeningen/bijlagen. De onderdelen, die niet op tekening of op enigerlei andere wijze schriftelijk zijn aangegeven, dienen te voldoen aan het Bouwbesluit en de Bouwverordening. Indien voorafgaande aan dan wel tijdens het project wijzigingen optreden in de geregistreerde gegevens bij de gewaarmerkte omgevingsvergunning moeten deze wijzigingen schriftelijk aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Menterwolde worden doorgegeven.
- 6 Het niet nakomen van voorschriften, het niet tijdig indienen van de gevraagde gegevens en het niet laten controleren van constructiedelen waaronder grondverbetering, wapening en rioleringen, kan stilleggen van de bouwwerkzaamheden ten gevolge hebben.

Omgevingsdienst Groningen
t.a.v. mw. J. van der Veen
Postbus 97
9640 AB Veendam

hoge der a 5
9712 ac groningen
telefoon (050) 312 65 45
email: archeologie@libau.nl

groningen 14 september 2016
onderwerp beoordeling archeologisch onderzoek Windpark N33, deelgebied Eekerpark
behandelaar M. de Jong MA

Geachte mevrouw Van der Veen,

Naar aanleiding van uw verzoek stuur ik u de beoordeling van drie rapporten van ArcheoPro die betrekking hebben op de beoogde aanleg van Windpark N33. Het betreft drie achtereenvolgende archeologische onderzoeken, namelijk een bureauonderzoek, verkennend booronderzoek en een verkennend en karterend booronderzoek. De drie rapporten betreffen conceptrapporten. Deze beoordelingsbrief heeft betrekking op die delen van het plangebied die binnen het deelgebied Eekerpolder (gemeenten Menterwolde en Oldambt) gelegen zijn.

Inleiding

In opdracht van Pondera Consult heeft ArcheoPro drie archeologische onderzoeken uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een windmolenpark in de gemeenten Veendam, Oldambt en Menterwolde. In totaal zullen 35 windmolens worden geplaatst. Vijftien hiervan liggen binnen deelgebied Eekerpolder. Eekerpolder omvat daarmee alle vier binnen de gemeente Oldambt te realiseren windmolens (nummers 4-6 en 11) en elf van in totaal 23 in de gemeente Menterwolde aan te leggen windmolens (nummers 8-10, 14, 15, 19-21 en 25-27). De onderzoeken zijn uitgevoerd in november 2015 en in januari en februari 2016.

Onderzoek, resultaten en conclusie per rapport

Bureauonderzoek: hierin is gebruik gemaakt van onder meer bronnen op het gebied van aardkunde, het Actueel Hoogtebestand Nederland, archeologische gegevens, historische geografie en het gemeentelijk archeologiebeleid. Op basis hiervan is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Twee windturbinelocaties (8 en 15) bevinden zich in een gebied dat op de gemeentelijke beleidskaart is aangegeven als lage verwachting (lage trefkans op archeologische resten), zes locaties liggen geheel (10, 14, 19-21 en 26) en drie gedeeltelijk (9, 25 en 27) in een gebied waarbinnen kans bestaat op archeologische resten uit het laat-paleolithicum, mesolithicum en neolithicum. Vier locaties liggen in een gebied met een lage verwachting voor bewoning op de kleigrond maar met een hoge verwachting voor bewoning op de daaronder gelegen veen- en zandgronden (4, 5, 6 en 11). Op de zandgronden bestaat kans op archeologische resten uit het laat-paleolithicum, mesolithicum en neolithicum en op de veengrond kunnen middeleeuwse resten voorkomen, waarvan diepe sporen tot in het zand kunnen reiken.

Verkennend booronderzoek: tijdens het verkennend booronderzoek zijn verdeeld over twee deelgebieden op elf van de windturbinelocaties (namelijk 4-6, 10 en 11; 14, 19-21, 26 en 27) in de Eekerpolder boringen uitgevoerd; in totaal 55 stuks.

In het deelgebied met de windturbinelocaties 4-6, 10 en 11 zijn 25 boringen uitgevoerd. De bodem bleek van boven naar beneden te bestaan uit een bouwvoor, een kleipakket, een veenpakket en dekzand. Het kleipakket en veenpakket zijn van wisselende dikte. Plaatselijk was het veen volledig geërodeerd en waren brokjes veen herafgezet in het kleipakket (boringen 19 en 20). In het onderliggende dekzand kwamen in het hele deelgebied geen aanwijzingen voor een podzolbodem voor, het dekzand was ongeoxideerd. Ook zijn geen archeologische resten aangetroffen. Het dekzand ter plaatse was in de steentijd niet geschikt voor bewoning. Op deze windturbinelocaties worden geen archeologische resten verwacht.

In het deelgebied met de windturbinelocaties 14, 19-21, 26 en 27 zijn 30 boringen uitgevoerd. Hier bestaat de bodem uit een kleiige bouwvoor, een pakket zandige klei, plaatselijk een pakket veen en tenslotte dekzand. Ter plaatse van windturbinelocatie 21 reikt het veenpakket tot meer dan 2,5 m onder maaiveld (einddiepte niet bereikt). Ten oosten van locatie 21 zijn in boring 338 brandlaagjes, een vegetatiehorizont en fragmenten houtskool aangetroffen. Dit duidt op geschiktheid voor bewoning. Ter plaatse van de locaties 19 en 26 heeft in het dekzand geen podzolvorming plaatsgevonden. Op de locaties 14, 20 en 27 zijn in totaal in acht boringen sporen van podzolvorming aangetroffen in het dekzand. Zowel in locatie 20 als locatie 27 kwam in één boring houtskool voor (boringen 17 en 102). Ter plaatse van (een deel van) de locaties 14, 20 en 27 bestaat kans op het aantreffen van archeologische resten uit de steentijd. Rondom boring 338 bestaat kans op archeologische bewoningsresten op de kleigrond (ArcheoPro geeft hiervan geen datering).

Verkenkend en karterend onderzoek: tijdens het verkennend en karterend booronderzoek is op de windturbinelocaties 14 (boringen 604, 605, 607 en 608), 20 (boringen 612-619) en 27 (boringen 622-627) karterend booronderzoek uitgevoerd. Het betreft in totaal achttien boringen.

Op locatie 14 is in het karterend onderzoek slechts plaatselijk podzolvorming aangetoond, archeologische indicatoren, ook houtskool, ontbraken. Op locatie 20 zijn opnieuw in één boring (boring 612) houtskoolfragmentjes aangetroffen. Het is onduidelijk of deze houtskooldeeltjes door de wind zijn aangevoerd of op bewoning ter plaatse duiden. Voor het overige zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op locatie 27 zijn in drie boringen (620, 621 en 625) fragmenten houtskool aangetroffen. Ook deze houtskoolfragmentjes waren dermate klein dat deze ook door de wind kunnen zijn aangevoerd. Andere soorten archeologische indicatoren ontbreken ook hier.

Aanbevelingen van het onderzoeksbureau

Op basis van het bureauonderzoek is het verkennende booronderzoek uitgevoerd. In het verkennende booronderzoek is aanbevolen om ten oosten van locatie 21 (rondom boring 338) een karterend booronderzoek uit te laten voeren. Dit onderzoek heeft nog niet plaatsgevonden. Ook is in het verkennend booronderzoek geadviseerd ter plaatse van windturbinelocatie 14, 20 en 27 een karterend onderzoek uit te laten voeren.

Op basis van het karterend onderzoek op de locaties 14, 20 en 27 heeft ArcheoPro aanbevolen om op locatie 14 geen verder archeologisch onderzoek uit te laten voeren. Voor de locaties 20 en 27 heeft ArcheoPro aanbevolen om een proefsleuvenonderzoek uit te laten voeren ten einde zekerheid te verkrijgen over de herkomst van de houtskoolfragmentjes en het eventuele voorkomen van archeologische resten uit de steentijd.

Beoordeling van het rapport

In zijn algemeenheid zien de drie rapporten er goed verzorgd uit en zijn deze zorgvuldig opgesteld. Desondanks heeft Libau een aantal opmerkingen bij de rapporten.

Algemeen

- Binnen één rapport, maar ook tussen de rapporten onderling, wordt deels gebruik gemaakt van dezelfde teksten. Dit hoeft niet bezwaarlijk te zijn, maar leidt ertoe dat niet direct duidelijk is welke informatie nieuw is. Dit geldt met name voor het verkennend en karterend onderzoek ten opzichte van het voorgaande rapport.

Bureauonderzoek

- In het bureauonderzoek is geen gebruik gemaakt van de kadastrale minuten (opgesteld tussen 1811-1832), die nauwkeuriger van aard zijn dan de kaart van Huguenin. De kadastrale minuten zijn ontsloten via HisGIS (gedigitaliseerd) en op de beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (scans van de originele bladen).
- De resolutie dan wel leesbaarheid van enkele afbeeldingen laat te wensen over.

Verkenkend booronderzoek

- In het verkennend booronderzoek is niet duidelijk aangegeven waarom op de locaties 9, 25 en 27 ondanks het in het bureauonderzoek opgestelde advies geen verkennend booronderzoek (meer) is uitgevoerd. Is hier sprake van planaanpassing (verschuiving van locatie of daarbinnen gelegen bodemingrepen), zoals in het bureauonderzoek was voorgesteld?
- Voor het rondom boring 338 geadviseerde vervolgonderzoek wordt geen duidelijkheid gegeven omtrent de datering van de archeologische bewoningsresten die hier kunnen voorkomen. Gelet op de kleiafzettingen (Dollardklei) lijkt een datering in de (mogelijk vroege) nieuwe tijd het meest waarschijnlijk. Ditzelfde punt geldt ook voor het verkennend en karterend onderzoek waarin boring 338 eveneens beschreven is.

Verkenkend en karterend onderzoek

- Uit de gegevens van ArcheoPro blijkt dat de aangetroffen fragmenten houtskool op de windturbinelocaties 20 en 27 dermate klein zijn dat deze door de wind kunnen zijn aangevoerd. Zolang geen grotere fragmenten houtskool aangetroffen zijn en/of er geen sprake is van een zeer grote dichtheid van houtskoolfragmenten is de kans klein dat deze fragmenten samenhangen met

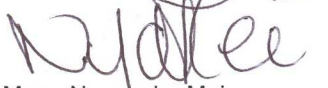
menselijke activiteit in of direct nabij de onderzochte locatie. Aangezien overige archeologische indicatoren (zoals bewerkt vuursteen) volledig ontbreken wordt de kans op het aantreffen van archeologische bewoningsresten uit de steentijd op de onderzochte locaties klein geacht.

Voor het bureauonderzoek en verkennend booronderzoek is aanpassing niet noodzakelijk doch wel zeer wenselijk.

Het rapport van het verkennend en karterend onderzoek dient te worden aangepast. De aanbeveling voor karterend onderzoek rondom boring 338 (ten oosten van locatie 21) wordt door Libau onderschreven. Libau kan de aanbeveling voor proefsleuvenonderzoek ter plaatse van de locaties 20 en 27 echter niet onderschrijven.

Ik hoop u met bovenstaand advies voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet

Mevr. N. van der Mei
Adviseur archeologie
Libau steunpunt

+ MTW16 - 00009-1

ons nummer MTW16-00010-1
uw nummer 2016-0016
uw schrijven 29-03-2016
opdrachtgever RWE Inoogy Windpower Netherlands BV
ontwerper n.v.t.
onderwerp nieuwbouw windpark
bouwplaats Windpark Eekerpolder MENTERWOLDE
adviesdatum 20-04-2016
advies strijdig

hoge der a 5
 9712 ac groningen
 telefoon (050) 312 65 45
 fax (050) 312 33
 email: info@libau.nl
 www.libau.nl

Gemeente Menterwolde	
ingek	22 APR. 2016
nr	afd .....
kopie →	dd
gez	

College van B. en W.
 van de gemeente Menterwolde
 Postbus 2
 9649 ZG MUNTENDAM

A

rayonarchitect Hendriks

groningen 20-04-2016

Met betrekking tot bovengenoemde adviesaanvraag deelt de Welstandscommissie u het volgende mee.

Het ingediende bouwplan betreft het oprichten van 12 en 15 windturbines als onderdeel van een windpark in de nabijheid van de kruising van de autowegen A7 en N33. De beoordeling op welstandseisen heeft niet volledig kunnen zijn omdat een aantal gegevens ontbreken waaronder het definitieve type turbine. Hiervoor is wel een bandbreedte aangegeven die betrekking heeft op de uiteindelijke maatvoering.

Beoordeeld zijn de stukken en bijlagen behorende bij de bouwaanvraag van 17-3-2016. Dit advies is in enkele vorm geschreven voor zowel het windpark Vermeer Noord bv. als het windpark Eekerpolder omdat beide onderdelen als geheel zijn beoordeeld. Daar waar het geschrevene niet van toepassing is op een van beide kan dit als mededeling worden gelezen.

De commissie constateert dat noch de gebiedsgerichte welstandscriteria, noch de objectgerichte criteria een toetsingskader bieden op basis waarvan de bouwaanvraag valt te beoordelen. Zij hanteert daarom de *Algemene criteria volgens paragraaf 4.2* van de welstandsnota van de gemeente Menterwolde. Daarbij is een onderverdeling gemaakt tussen de beoordeling van het windpark als bouwwerk in zijn geheel, inclusief de medeaanvraag, en de windturbine als object op zichzelf.

De algemene criteria zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

- A. Relatie tussen vorm, gebruik en constructie
- B. Relatie tussen bouwwerk en omgeving
- C. Betekenissen van vormen in de sociaal-culturele context
- D. Evenwicht tussen helderheid en complexiteit
- E. Schaal en maatverhoudingen
- F. Materiaal, textuur, kleur en licht

A - Relatie tussen vorm, gebruik en constructie – van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat de verschijningsvorm een relatie heeft met het gebruik ervan en de wijze waarop het gemaakt is, terwijl de vormgeving daarnaast ook zijn eigen samenhang en logica heeft.

Windpark – De vorm van het gehele park staat op zichzelf. De opstelplaatsen vormen een trapeziumvorm die niet gerelateerd is aan de gegevenheden die in het landschap aanwezig zijn. Dat geldt voor zowel de (richting van) de verkaveling van het onderliggende landschap alsmede voor de grootschaliger A7 en N33. Opvallend is het ontbreken van een enkele opstelplaats binnen het gekozen grid en de uitwijking van de opstelplaatsen 16 en 22 ten opzichte van de gridlijnen aan de overzijde van de N33. Hiernaast is geconstateerd dat er maatverschillen bestaan in de onderlinge afstand van de individuele windturbines.

De commissie is van mening dat het gekozen uitgangspunt voor de opstelling onduidelijk is, zowel in zichzelf als in relatie tot het landschap waarin het zich dient te nestelen. (zie ook punt B). Aan de eigen samenhang wordt afbreuk gedaan daar waar afwijkingen in het ruimtelijke systeem waarneembaar zijn. De relatie van de trapeziumvorm met de gegevenheden van het landschap is niet aanwezig. Eerder nog zijn de gerende noord-zuid lijnen van het grid tegengesteld aan die in

het landschap. Een technische onderbouwing van de gekozen vorm is niet gegeven. Ook indien er met zichtlijnen is ontworpen is het volledig onduidelijk op welke manier deze zijn toegepast. Hiernaast zal de mogelijkheid om twee typen windturbines toe te passen sterk afbreuk doen aan welke gekozen vorm dan ook.

Windturbine – De precieze vorm van het type windturbine is niet bekend waardoor hierover nog geen oordeel valt te geven. Aanvragen in het verleden hebben geen bezwaar opgeleverd ten aanzien van forse windturbines op zichzelf.

Op voorhand plaatst de commissie de volgende bemerking.. Een voor de verschijningsvorm belangrijk onderdeel is de verhouding tussen de mast en de rotorbladen. Indien gekozen wordt voor een minimale as hoogte van 115 meter met een maximale rotordiameter van 130 meter ontstaat een beeld waarbij de rotorbladen relatief veel aandacht trekken. Daarbij legt de in verhouding beperkte maat van de rotor ten opzichte van het maaiveld een relatie van het object met het landschap en de horizon daar waar bij een windturbine vooral de relatie met de lucht van belang wordt gevonden.

B – Relatie tussen bouwwerk en omgeving – van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de openbare (stedelijke of landschappelijke) ruimte. Daarbij worden hogere eisen gesteld naarmate de openbare betekenis van het bouwwerk of van de omgeving groter is.

Windpark – Of een windpark als ‘mooi’ wordt ervaren is niet aan de commissie om over te oordelen. Evident is wel dat het toevoegen van dit eigentijdse object aan een landschappelijke ruimte met diverse historische lagen tot een aantasting van deze context leidt. Een windpark van deze omvang, gevormd door windmolens van de voorgestelde schaal en maat, heeft niet alleen invloed op het onderliggende landschap, maar transformeert – door de zichtbaarheid over een zeer grote afstand - ook het landschap over een veel groter gebied. Deze afweging behoort onderdeel te zijn van de planologische afweging en besluitvorming.

Binnen de planologische beslissing om dit park in deze omgeving te positioneren wordt het oprichten van het windpark in de oksel van de ontmoeting tussen de A7 en N33 door de commissie niet onlogisch gevonden. Het samenvoegen van beide entiteiten vormt een nieuwe, eigentijdse laag. Wat mag worden verwacht is dat dit windpark door de forse ruimte die wordt ingenomen en vanwege de publieke betekenis als duurzame energieopwekker, met uiterste zorg is ontworpen. De commissie constateert op dit punt nog een aantal hiaten in het plan (zie ook punt A)

Windturbine – vanwege de plaatsing van de windturbines in een meer omvangrijk ruimtelijk systeem is dit onderdeel niet relevant voor de beoordeling.

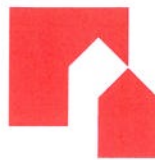
C – Betekenissen van vormen in de sociaal-culturele context – van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat verwijzingen en associaties zorgvuldig worden gebruikt en uitgewerkt, zodat er concepten en vormen ontstaan die bruikbaar zijn in de bestaande maatschappelijke realiteit.

“Associatieve betekenissen zijn van groot belang om een omgeving te “begrijpen” als beeld van de tijd waarin zij is ontstaan, als verhaal van de geschiedenis, als representant van een stijl. Daarom is het zo belangrijk om ook bij nieuwe bouwplannen zorgvuldig met stijlvormen om te gaan, zij vormen immers de geschiedenis van de toekomst”.

Windpark – het opwekken van duurzame energie op grote schaal in de vorm van windparken is een noodzakelijk gegeven. Het zijn de eigentijdse mastodonten die aan de aarde worden onttrokken en, ongeacht waar geplaatst, een dominante beeldfactor vormen. De keuze hiervoor is een maatschappelijke afweging die onderdeel is van de planologische besluitvorming.

Wat de vorm aangaat betekent dit dat een hoge mate van neutraliteit van het veld noodzakelijk is om de keuze voor plaatsing aannemelijk te maken. Op dit punt zijn er bij het ingediende plan nog verbeteringen noodzakelijk.

Windturbine – de commissie heeft geen bezwaar tegen de typologie van een moderne windturbine. Het uitgangspunt dient een vorm te zijn waarbij een evenwichtige verhouding tussen de mast en de rotorbladen zichtbaar is, zodat het object zich als een windelement laat lezen. Ongeacht de gekozen hoogte.

D – Evenwicht tussen helderheid en complexiteit - van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat er structuur is aangebracht in het beeld, zonder dat de aantrekkingskracht door simpelheid verloren gaat.

Windpark – Zoals vermeld onder punt A lijkt er een structuur aanwezig te zijn in de trapeziumvorm van het park. Binnen deze structuur zijn het echter de afwijkingen die sterk afbreuk doen aan het gekozen uitgangspunt en die door de commissie als storend worden ervaren. Het laat teveel de vraag open wat het gekozen uitgangspunt is. Deze vraag zal versterkt worden indien in het park twee verschillende typen turbines worden toegepast. De commissie is van mening dat hier juist de simpelheid van het gekozen ruimtelijke systeem en de consequente invulling ervan voor de aantrekkingskracht zorg moeten dragen.

Windturbine – Ook hier geldt dat er geen beoordeling heeft kunnen plaatsvinden doordat het uiteindelijk te plaatsen type turbine nog niet bekend is. Ook bij dit punt wordt gewezen op het belang van de relatie tussen de rotorbladen en de lucht. En nogmaals wordt gewezen op de onwenselijkheid van de mogelijkheid van het plaatsen van verschillende types windmolens in deze context. Dit zou ernstig afbreuk doen aan de helderheid van het gekozen ruimtelijk concept, waarbij het park op zichzelf een eenduidig ruimtelijk element is. Anders gezegd, er kan enkel kwaliteit ontstaan indien in het gehele park eenzelfde type windturbine wordt toegepast.

E – Schaal en maatverhoudingen - van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het een samenhangend stelsel van maat verhoudingen heeft dat beheerst wordt toegepast in ruimtes, volumes en vlakverdelingen.

Windpark – De commissie is van mening dat er sprake is van een te willekeurige plaatsing waardoor zicht op een samenhangend stelsel ontbreekt. Het te ordenen vlak staat op zichzelf maar toont vooral aan de randen een disordening. De mogelijkheid om twee typen windturbines met verschillende maatvoering toe te passen zal de willekeurige indruk van het geheel versterken.

Windturbine – de omvang van elke individuele turbine is op voorhand lastig in te schatten. De uiteindelijke keuze hiervoor is ook nog niet bekend. Wel zal de impact van het formaat op de schaal en maat van het landschap enorm zijn. Ook op dit punt wordt benadrukt dat de verhouding tussen de masthoogte en omvang van de rotorbladen van grote invloed zal zijn op de beleving ervan.

F – Materiaal, textuur, kleur en licht - van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat materiaal, textuur, kleur en licht het karakter van het bouwwerk zelf ondersteunen en de ruimtelijke samenhang met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan duidelijk maken.

Windpark – dit onderdeel is voor het windpark als geheel niet relevant voor de beoordeling.

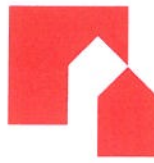
Windturbine – Er is op dit punt geen bezwaar gerezen ten aanzien van de uitgangspunten voor de uiteindelijk te kiezen verschijningsvorm. Deze komen overeen met eerder gerealiseerde windturbines in de Provincie.

Op basis van bovenstaande beoordeling komt de commissie tot de volgende samenvatting en advisering:

De commissie constateert dat er gekozen is voor een ruimtelijk systeem dat naar haar mening op belangrijke onderdelen te onduidelijk is. Hiermee is het strijdig met teveel categorieën die de basis vormen voor de welstandsbeoordeling. Voor een bouwwerk dat een enorme ruimtelijke impact zal hebben wordt dit ontoelaatbaar geacht.

Geadviseerd wordt het park als eigentijds element ruimtelijk te koppelen aan de ontmoeting van de A7 met de N33. Dit betekent het verplaatsen of laten vervallen van de opstelplaatsen 1, 16 en 22. Op deze wijze nestelt het windpark zich ergaars in de oksel van de kruising.

De keuze van het ruimtelijke systeem moet verklaarbaar zijn. Is dit neutraal dan vraagt dit om een rigide toepassing van de opstelplaatsen, met name aan de randen. Indien een relatie gezocht wordt met het landschap, ook vanuit een zeer ruime afstand bezien, dan is het noodzakelijk dat evidente elementen zoals een wegenpatroon of structuur van de verkaveling en het hanteren van

zichtlijnen ervaarbaar worden gemaakt. Indien (civiel)technische eisen een rol spelen dan zou ook hiervoor een systeem gehanteerd dienen te worden dat te bevatten valt.
De mogelijkheid tot toepassing van twee verschillende typen windturbine met zichtbare maatafwijkingen zal sterk afbreuk doen aan ongeacht welk ruimtelijk systeem wordt gekozen. Voorgesteld wordt op dit punt overleg te voeren met de bij het windpark betrokken opdrachtgever(s)

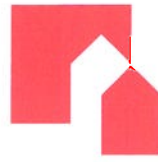
De commissie is van mening dat het ingediende bouwplan op overwegende onderdelen strijdig is met welstandseisen. Zij adviseert een heroverweging op basis van een meer stringente ordening en een zichtbare relatie met de autosnelwegen A7 en N33.

De commissie verwacht u aldus voldoende te hebben geadviseerd. Desgewenst is zij graag bereid haar advies mondeling toe te lichten.

Namens de commissie,

ir Theo Hoek, directeur Libau

ons nummer MTW16-00010-2
 uw nummer 2016-0016
 uw schrijven 2-06-2016
 opdrachtgever RWE Inoogy Windpower Netherlands BV
 ontwerper
 onderwerp nieuwbouw windpark
 bouwplaats Windpark Eekerpolder MENTERWOLDE
 adviesdatum 2-06-2016
 advies

hoge der a 5
 9712 ac groningen
 telefoon (050) 312 65 45
 fax (050) 312 33
 email: info@libau.nl
 www.libau.nl

Gemeente Menterwolde		
ingek	03 JUNI 2016	
nr	afd	
kopie		dd
gez		

College van B. en W.
 van de gemeente Menterwolde
 Postbus 2
 9649 ZG MUNTENDAM

A

rayonarchitect Hendriks

groningen 2-06-2016

Met betrekking tot bovengenoemde adviesaanvraag deelt de Welstandscommissie u het volgende mee.

Het ingediende bouwplan betreft het oprichten van 12 en 15 windturbines als onderdeel van een windpark in de nabijheid van de kruising van de autowegen A7 en N33. De beoordeling op welstandseisen heeft niet volledig kunnen zijn omdat een aantal gegevens ontbreken waaronder het definitieve type turbine. Hiervoor is wel een bandbreedte aangegeven die betrekking heeft op de uiteindelijke maatvoering.

Beoordeeld zijn de stukken en bijlagen behorende bij de bouwaanvraag van 17-3-2016. Dit advies is in enkele vorm geschreven voor zowel het windpark Vermeer Noord bv. als het windpark Eekerpolder omdat beide onderdelen als geheel zijn beoordeeld. Daar waar het geschrevene niet van toepassing is op een van beide kan dit als mededeling worden gelezen.

De commissie constateert dat noch de gebiedsgerichte welstandscriteria, noch de objectgerichte criteria een toetsingskader bieden op basis waarvan de bouwaanvraag valt te beoordelen. Zij hanteert daarom de *Algemene criteria volgens paragraaf 4.2* van de welstandsnota van de gemeente Menterwolde. Daarbij is een onderverdeling gemaakt tussen de beoordeling van het windpark als bouwwerk in zijn geheel, inclusief de medeaanvraag, en de windturbine als object op zichzelf.

De algemene criteria zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

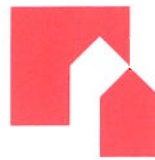
A - Relatie tussen vorm, gebruik en constructie – van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat de verschijningsvorm een relatie heeft met het gebruik ervan en de wijze waarop het gemaakt is, terwijl de vormgeving daarnaast ook zijn eigen samenhang en logica heeft.

B – Relatie tussen bouwwerk en omgeving – van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de openbare (stedelijke of landschappelijke) ruimte. Daarbij worden hogere eisen gesteld naarmate de openbare betekenis van het bouwwerk of van de omgeving groter is.

C – Betekenissen van vormen in de sociaal-culturele context – van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat verwijzingen en associaties zorgvuldig worden gebruikt en uitgewerkt, zodat er concepten en vormen ontstaan die bruikbaar zijn in de bestaande maatschappelijke realiteit.

“Associatieve betekenissen zijn van groot belang om een omgeving te “begrijpen” als beeld van de tijd waarin zij is ontstaan, als verhaal van de geschiedenis, als representant van een stijl. Daarom is het zo belangrijk om ook bij nieuwe bouwplannen zorgvuldig met stijlvormen om te gaan, zij vormen immers de geschiedenis van de toekomst”.

D – Evenwicht tussen helderheid en complexiteit - van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat er structuur is aangebracht in het beeld, zonder dat de aantrekkingskracht door simpelheid verloren gaat.

E – Schaal en maatverhoudingen - van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het een samenhangend stelsel van maat verhoudingen heeft dat beheerst wordt toegepast in ruimtes, volumes en vlakverdelingen.

F – Materiaal, textuur, kleur en licht - van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand worden verwacht dat materiaal, textuur, kleur en licht het karakter van het bouwwerk zelf ondersteunen en de ruimtelijke samenhang met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan duidelijk maken.

Afweging commissie:

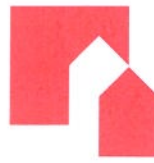
Windpark

1. Het opwekken van duurzame energie op grote schaal in de vorm van windparken is een noodzakelijk gegeven. Het zijn de eigentijdse mastodonten die aan de aarde worden onttrokken en, ongeacht waar geplaatst, een dominante beeldfactor vormen. De keuze hiervoor is een maatschappelijke afweging die onderdeel is van de planologische besluitvorming.
2. Of een windpark als 'mooi' wordt ervaren is niet aan de commissie om over te oordelen. Evident is wel dat het toevoegen van dit eigentijdse object aan een landschappelijke ruimte met diverse historische lagen tot een aantasting van deze context leidt. Een windpark van deze omvang, gevormd door windmolens van de voorgestelde schaal en maat, heeft niet alleen invloed op het onderliggende landschap, maar transformeert – door de zichtbaarheid over een zeer grote afstand - ook het landschap over een veel groter gebied. Deze afweging behoort onderdeel te zijn van de planologische afweging en besluitvorming.
3. Binnen de planologische beslissing om dit park in deze omgeving te positioneren wordt het oprichten van het windpark in de oksel van de ontmoeting tussen de A7 en N33 door de commissie niet onlogisch gevonden. Het samenvoegen van beide entiteiten vormt een nieuwe, eigentijdse laag. Wat mag worden verwacht is dat dit windpark door de forse ruimte die wordt ingenomen en vanwege de publieke betekenis als duurzame energieopwekker, met uiterste zorg is ontworpen.
4. De vorm van het gehele park staat op zichzelf. De opstelplaatsen zijn niet alleen als gebied maar ook individueel planologisch bepaald. De commissie betreurt het laatste, want is de mening toegedaan dat binnen de keuze van het gebied een andere individuele plaatsing meer recht had kunnen doen aan de gegevens die in het landschap aanwezig zijn. Dat geldt voor zowel de (richting van) de verkaveling van het onderliggende landschap alsmede voor de hechting aan de grootschaliger A7 en N33. Opvallend en gridondermijnend is bovendien de uitwijking van de opstelplaatsen 16 en 22 ten opzichte van de gridlijnen aan de overzijde van de N33. Daar komt bij dat er maatverschillen bestaan in de onderlinge afstand van de individuele windturbines. Aan de door het inzetten van een grid als ontwerpmiddel bedoelde eigen samenhang wordt afbreuk gedaan daar waar afwijkingen in het ruimtelijke systeem nadrukkelijk waarneembaar zijn.
5. Daarnaast constateert de commissie dat het mogelijk is binnen de planologische maatmarges verschillende types windmolens te plaatsen of windmolens in verschillende volumeverhoudingen te plaatsen, hetgeen in het geval van meerdere opdrachtgevende partijen niet ondenkbaar is. De commissie adviseert nadrukkelijk om één type windturbine toe te passen in het grid.

Windturbine

1. De commissie heeft geen bezwaar tegen de typologie van een moderne windturbine. Het uitgangspunt dient een vorm te zijn waarbij een evenwichtige verhouding tussen de mast en de rotorbladen zichtbaar is, zodat het object zich als een windelement laat lezen. Ongeacht de gekozen hoogte.
2. Een voor de verschijningsvorm belangrijk onderdeel is de verhouding tussen de mast en de rotorbladen. Indien gekozen wordt voor een minimale as hoogte van 115 meter met een maximale rotordiameter van 130 meter ontstaat een beeld waarbij de rotorbladen relatief veel aandacht trekken. Daarbij legt de in verhouding beperkte maat van de rotor ten opzichte van het maaiveld een relatie van het object met het landschap en de horizon daar waar bij een windturbine vooral de relatie met de lucht van belang wordt

gevonden. De commissie adviseert bij de keuze van het type windturbine binnen de planologische marges hier rekening mee te houden.

Advies:

1. De commissie constateert dat er planologisch gekozen is voor een windpark, waarin de locaties van de individuele windmolens ook reeds zijn vastgelegd. De commissie betreurt dat, omdat de keuzes daarin gemaakt tot een aantal inconsequenties leidt, die afbreuk doen aan hetgeen haalbaar zou kunnen zijn. Met name de potentiële kracht van een grid wordt voor een deel – zoals boven gemotiveerd - teniet gedaan door de afwijkende plaatsing van een aantal windturbines.
2. De commissie adviseert ten aanzien van de individuele windturbines de verhouding ashoogte en rotordiameter goed op elkaar af te stemmen. De combinatie van minimaal toegestane ashoogte en maximaal toegestane rotorhoogte leidt tot een onevenwichtig beeld.
3. De commissie adviseert ten dringste om – ook bij gefaseerde bebouwing of meerdere opdrachtgevers – voor één windturbintype te kiezen om de gewenste eenheid te bereiken.

De commissie is van mening dat het ingediende bouwplan voldoet aan redelijke eisen van welstand, indien bovenstaande onder ad 2 en ad 3 genoemde opmerkingen in acht worden genomen.

De commissie verwacht u aldus voldoende te hebben geadviseerd. Desgewenst is zij graag bereid haar advies mondeling toe te lichten.

Namens de commissie,

ir Theo Hoek, directeur Libau

Ingek 01 JULI 2016

nr ..... afd .....

kopie dd

gez

ons nummer MTW16-00010-3
 uw nummer 2016-0016
 uw schrijven 16-06-2016
 opdrachtgever RWE Inoogy Windpower Netherlands BV
 ontwerper n.v.t.
 onderwerp nieuwbouw windpark
 bouwplaats Windpark Eekerpolder MENTERWOLDE
 adviesdatum 29-06-2016
 advies strijdig

hoge der a 5
 9712 ac groningen
 telefoon (050) 312 65 45 →
 fax (050) 312 33
 email: info@libau.nl
 www.libau.nl

College van B. en W.
 van de gemeente Menterwolde
 Postbus 2
 9649 ZG MUNTENDAM

A

rayonarchitect Hendriks

groningen 29-06-2016

Met betrekking tot bovengenoemde adviesaanvraag deelt de Welstandscommissie u het volgende mee.

Naar aanleiding van de eerdere adviezen van de commissie van d.d. 20-4-2016 en d.d. 02-06-2016 is door Pondera consult een **Notitie toelichting verschijningsvorm windturbines t.b.v. inpassingsplan WP N33** opgesteld. Deze is door een vertegenwoordiger van Pondera consult in een commissievergadering nader toegelicht; dit in aanwezigheid van de coördinerend rijksambtenaar, vertegenwoordigers van de twee uitvoerende partijen, de betrokken landschapsarchitect, de vertegenwoordiger van de gemeente Menterwolde en de vertegenwoordiger van de Omgevingsdienst Groningen. De toelichting bestond uit een nadere uitleg over het gekozen grid en de totstandkoming van de opstelplaatsen hierin, en een uitleg met betrekking tot de keuzes van de windturbines en de effecten hiervan op de verschijningsvorm van het windpark.

Door middel van genoemde toelichting heeft de commissie kunnen constateren dat grotendeels voldaan is aan hetgeen onder *Afweging punt 3* uit het advies van 02-06-2016 is vermeld namelijk, dat het windpark met uiterste zorg is ontworpen. Er bestaat waardering voor de wijze waarop, binnen het forse aantal parameters dat een dergelijk windpark met zich meebrengt, tot de gekozen opstelling is gekomen. Het uitlijnen van de noord-zuid lijnen tussen de N33 en de lijn van de bestaande hoogspanningsmasten is verdedigbaar. De coherentie hiervan met de oost-west lijnen die gerelateerd zijn aan aanwezige landschapselementen, is in hoofdzaak zeer aannemelijk. Hoewel het niet binnen het advieskader van de commissie valt de gekozen opstelplaatsen op hun planologische verankering te beoordelen, is zij van mening dat de verschijningsvorm van het park in zijn geheel een zichtbaar hiaat vertoont daar waar het de opstelplaatsen 16 en 22 betreft. Deze zijn duidelijk buiten de meest zuidelijke oost-west lijnen geplaatst, zie *Afweging punt 4* uit het vorige advies.

Wat betreft de nog te maken keuze voor de te realiseren windturbines heeft de commissie voornamelijk onvoldoende inzicht gekregen in de effecten die dit zal hebben op het uiterlijk van het windpark. Hierin speelt ook opstelplaats 8 een belangrijke rol waar de mogelijkheid voor één duidelijk andere windturbine dan de overige in de noord-zuidlijn een sterk verstorend beeld kan opleveren. Naast de gepresenteerde totaaloverzichten heeft de commissie sterk de behoefte een visualisering te krijgen van de meest uiterste marges die twee verschillende turbines binnen de opgelegde beperking opleveren. Het gaat hierbij om zowel het verschil in ashoogte, rotordiameter alsook het sterke verschil in de diameter van de masten.

De commissie acht het hiernaast meer dan wenselijk dat een animatie wordt gemaakt van het windpark in werking omdat de omloopsnelheid van de rotoren een belangrijke component van het te ervaren beeld vormen. Bij het toepassen van twee verschillende turbines komt dit sterk naar voren. Genoemde presentaties acht zij van belang om tot een zorgvuldige en zo objectief mogelijke beoordeling te kunnen komen.

Naast de verschijningsvorm van het windpark in zijn geheel en de gekozen marges ten aanzien van de te kiezen windturbines is er gesproken over het verschil in uiterlijk van de gondels en de te realiseren bouwwerken op het maaiveld. De commissie is na de toelichting van mening dat deze zaken marginaal zijn in relatie tot het gekozen grid en het eventuele maatverschil tussen de individuele windturbines. Zij ondersteunt de gemaakte keuzes daarin.

Beoordeling:

Er is waardering voor de zorgvuldigheid waarmee de realisatie van een voor het Groninger landschap intens ingrijpend bouwvolume tegemoet wordt getreden. Tegelijkertijd worden de opstelplaatsen 16 en 22 in hun sterke afwijking van het gekozen grid als storend voor de verschijningsvorm ervaren. Hiernaast wordt opstelplaats 8 in zijn mogelijkheid tot het plaatsen van een, binnen de lijnopstelling, in maatvoering zichtbaar afwijkend type windturbine als een "koekoekskind" gevoeld. Een nog meer specifieke presentatie van hetgeen valt te verwachten is voor de commissie onontbeerlijk om tot een zorgvuldige beoordeling te kunnen komen. In hoeverre hiermee tegemoet wordt gekomen aan een evenwichtig beeld van de individuele windturbines wordt voorlopig als oordeel aangehouden.

Op basis van bovenstaande moet de commissie vooralsnog negatief adviseren met betrekking tot genoemd bouwplan.

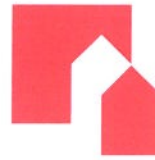
Advies:

De commissie adviseert, tot het moment dat haar inzicht hierop gemotiveerd kan worden gewijzigd, zeer nadrukkelijk om – ook bij gefaseerde bebouwing of meerdere opdrachtgevers – voor één windturbintetype te kiezen om de gewenste eenheid te bereiken.

De commissie verwacht u aldus voldoende te hebben geadviseerd. Desgewenst is zij graag bereid haar advies mondeling toe te lichten.

Namens de commissie,

ir Theo Hoek, directeur Libau

ons nummer MTW16-00010-4
uw nummer 2016-0016
uw schrijven 6-07-2016
opdrachtgever RWE Inoogy Windpower Netherlands BV
ontwerper
onderwerp nieuwbouw windpark
bouwplaats Windpark Eekerpolder MENTERWOLDE
adviesdatum 14-07-2016
advies niet strijdig

hoge der a 5
 9712 ac groningen
 telefoon (050) 312 65 45
 fax (050) 312 33
 email: info@libau.nl
 www.libau.nl

College van B. en W.
 van de gemeente Menterwolde
 Postbus 2
 9649 ZG MUNTENDAM

rayonarchitect Hendriks/De Groot

groningen 29-07-2016

Gemeente Menterwolde	
ingek	01 AUG. 2016
nr	afd .....
kopie →	dd
gez	

Met betrekking tot bovengenoemde adviesaanvraag deelt de Welstandscommissie u het volgende mee.

Naar aanleiding van de eerdere adviezen van de Welstandscommissie d.d. 29-06-2016 is door Ponderosa Consult een aanvullende "Nota beperking Turbinekeuze WABO WP N33, deelpark Eekerpolder" (d.d. 08-07-2016) opgesteld en aangeboden. Op basis van deze notitie is de commissie tot een heroverweging van haar eerdere advies gekomen.

In bovengenoemde nota is duidelijk opgenomen dat alle turbines in het windpark Eekerpolder van hetzelfde type zijn en de keuze van het turbinetype tevens wordt afgestemd met de initiatiefnemers van het naastliggende windpark Vermeer Noord. Zodanig, dat het te plaatsen turbinetype voor beide windparken gelijk is. Het turbinetype betreft de combinatie van merk, model en ashoogte. Hiermee is een overwegend bezwaar van de commissie weggenomen. De door de commissie gevraagde animatie kan daarmee vervallen.

Onthank dat het niet binnen het advieskader van de commissie valt de gekozen opstelplaatsen op hun planologische verankering te beoordelen, blijft zij van mening dat de verschijningsvorm van het park in zijn geheel een zichtbaar hiaat vertoont daar waar het de opstelplaatsen 16 en 22 betreft. Volledigheidshalve verwijst zij ook naar de in vorige adviezen aangevoerde argumentatie.

Beoordeling:

Er is waardering voor de inzet om tot uitvoering van het park in één en hetzelfde turbinetype te komen. Aanvrager neemt hiermee het basisbezwaar van de commissie weg.

De commissie blijft bij haar standpunt dat de opstelplaatsen 16 en 22 in hun sterke afwijzing van het gekozen grid als storend voor de totale verschijningsvorm van het hele park worden ervaren.

Advies:

De commissie handhaaft haar opmerkingen met betrekking tot de discrepantie in de motivering onder de planologische keuze van enerzijds het toepassen van een grid als landschappelijk kader en anderzijds het sterk afwijken daarvan bij de keuze van de opstelplaatsen 16 en 22 en zou het betreuren indien tot realisering van windturbines op deze twee locaties zou worden overgegaan.

De commissie constateert dat – gelet op de aanvullende notitie - de windturbines op zichzelf voldoen aan redelijke eisen van welstand.

Namens de commissie,

ir Theo Hoek, directeur Libau